

„Ha elbizonytalanodunk, ha rettegünk a jelentől és a jövőtől, gondoljunk arra, hogy sok más apró emberi cél mellett (hogy művelődjünk, megismerjünk, gyarapodjunk, kényelemben éljünk stb.) létezésünk legfőbb oka és célja a szeretet. Az egész világ baját nem kell magunkra vennünk, mindenki fájdalmát nem kell hordoznunk, de azok boldogsága, akik velünk együtt élnek, igenis a mi feladatunk is.”

TARTALOM

6. láthatár

Quo vadis, Európa? –
Lakatos András írása

8. tanterem

Munkafüzetben elevenedik
meg a kastélyvilág –
Bede Laura írása

20. tanterem

„Nem könnyű virtuálisan
diáknak lenni”

23. hivatalos

5. tanterem

Földmentő csapatmunka
bölcsek diákokkal –
Bede Laura írása

9. láthatár

Tanterem lett egy buszból
Ágostonfalván

10. tanterem

Gyakorlat teszi a mestert,
avagy a szakoktatás
nehézségei járványidőben –
Szatmári Bence írása

15. lélekjelenlét

Győznie kell a szülőnek? –
Török Ilona írása

18. láthatár

Régi idők karácsonyai,
szokásai és játécai –
Kiss Judit írása

22. magánterület

December –
László Noémi verse

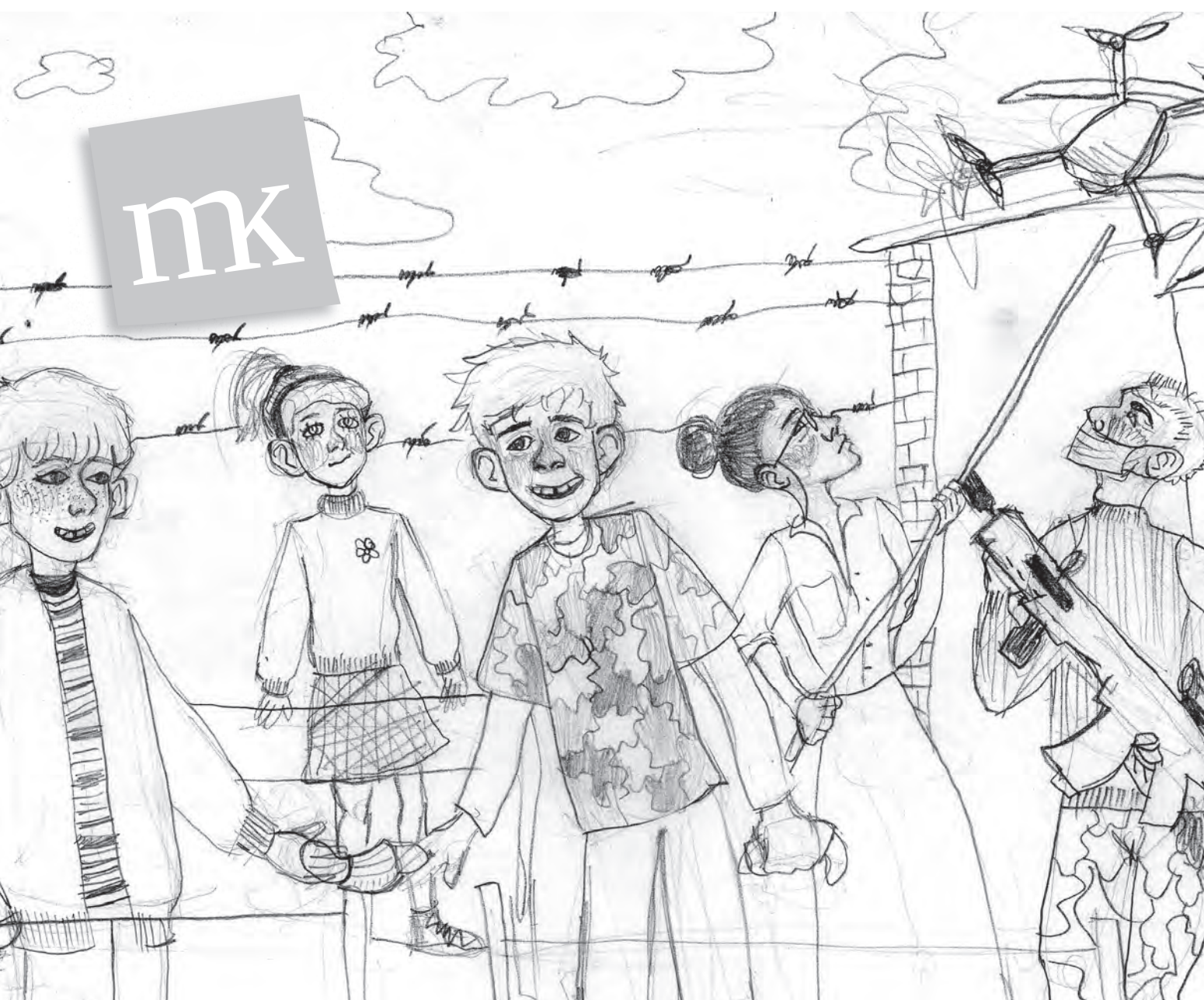

FOTÓ • JAKAB MÓNIKA

1.

12.

Ünnepvárás és lelki készülődés járvány idején

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

Rendelje meg online
**a Magyar Közoktatást
a 2021-es évre!**
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2019–2020-as tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni.

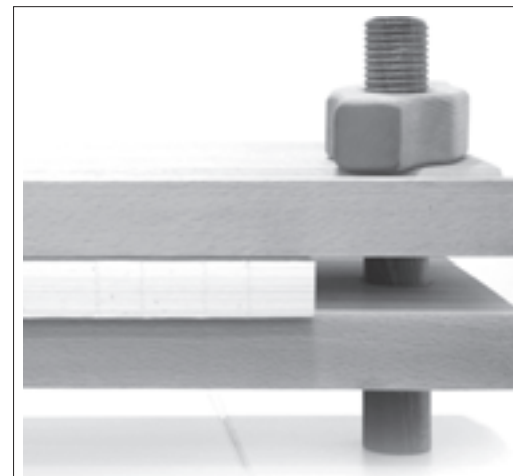
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár kilenc éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- A katedra két oldala – avagy milyen volt diákként és milyen tanárként nap mint nap iskolába járni
- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro emailcímmel!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatasi> webcímen.

[www.facebook.com/magyarkozoktatasi](https://facebook.com/magyarkozoktatasi)

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Székel Kinga Réka homoródszentpéteri unitárius lelkes az ünnepre való készülésről

A lelki kincsek „vitaminok”, amikor nagy a baj, emelni kell a dózist

Szeretet, család, ünnep, karácsony – frusztráció, düh, kiszolgáltatottság, félelem. A határ nagyon rugalmas, és 2020-ban ijesztően könnyen és gyakran sodródhattunk a kilátástalanság oldalára. Pedig olykor csupán döntés és akarat kérdése, hogy a sötétben is meglássuk a fényt. Útmutatásért Székely Kinga Réka homoródszentpéteri unitárius paphoz fordultunk, akitől lelkesítő hamuba sült pogácsát kaptunk ajándékba. Veletek is megosztjuk, mert soha el nem fogy...

Létezésünk legfőbb oka és célja a szeretet

– A karácsony a szeretet ünnepe – hangzottattuk elkoztatott. A félelem, aggodalom, frusztráció és bizonytalanság közepette hogyan engedhetjük a szeretetet felülkerekedni?

– Szerintem ezt a mondatot, hogy a karácsony a szeretet ünnepe, soha nem lehet elkoztatni. Használni, felhasználni, másra használni, mint ami a küldetése, lehet, de elkoztatni soha. Olyan, mint a gyémánt. Nevetségesen hangozhat olyan emberek szájából, akik a karácsonyt és a szeretetet is a maga lényegi üzenete helyett kimondottan önös érdekük szerint használják, kihasználják. A lelki kincsek: hit, remény, szeretet azonban olyan mélyen gyökereznek az emberi lélekben, hogy azokat csak óriási traumák tudják megingatni. Nem kell tudós lélek-búvárnak lennünk, hogy karácsonykor hamar észrevegyük, ki a fokozottan lelki sérült ember. Az, aki nem tud örülni karácsonynak, aki annyira mélyen van depressziójában, hogy létét nem tudja megérinteni az isteni kiáradó szeretet, amely a maga rendjén minden embert kiáradó szeretetforrássá alakít át.

A világjáróval mindannyiunkra hatással van. Megijeszt, eltölt aggodalommal és bizonytalansággal. Vagy pont az ellenkezőjét váltja ki belőlünk, vakmerővé tesz, meggondolatlaná. Mindenképpen tömeghisztériához tud vezetni, ha engedjük. Ilyenkor csak egy járható út van, vissza kell térnünk a létezés fő okához. Minek az eredménye a mi világunkra jövőnk? A szeretetnek. Két ember szeretete egymást, és én megszülettem.

Vallásosabb megfogalmazásban Isten szeretett/szeret alkotni, és megteremtette a világot. Isten szeretete/szereti az embert, és az egész földi világ fölé helyezte őt, hogy uralkodjon azokon, és gondjukat viselje. Csak azért létezőnk, mert a sze-

Sírni tudnék, amikor a gyermekek újra és újra elmondják: hatalmas bánatuk, hogy nem járhatnak iskolába. Még a legcsirkefogóbb kisdidi is, akinek már megígértem, hogy ha még egyszer kidobja a vizesflakonját a padra vallásóra közben, hívom az anyukáját, és pucolhat haza, még ő is azt hajtogatja, hogy iskolába szeretne menni, együtt lenni a társaival és még velünk is, a tanító nénivel és a pap nénivel.

retetet meg tudjuk érezni, át tudjuk élni, és tovább tudjuk adni. A szeretet legfőbb megnyilvánulási formája az ember életében az alkotás.

Ha elbizonytalanodunk, ha rettegünk a jelentől és a jövőtől, gondoljunk arra, hogy sok más apró emberi cél mellett (hogy művelődjünk, megismerjünk, gyarapodjunk, kényelemben éljünk stb.)

létezésünk legfőbb oka és célja a szeretet. Az egész világ baját nem kell magunkra vennünk, mindenki fájdalmát nem kell hordozzuk, de azoknak boldogsága, akik velünk együtt élnek, igenis a mi feladatunk is. Advent és karácsony a legtökéletesebb alkalom arra, hogy kimutassuk szeretetünket azok iránt, akiket valóban szeretünk. Akiket nem szeretünk, de mégis mellettük élnek, nos nekik is képesek kell lennünk elmondani, hogy nem szeretjük őket, mert az őszinteség mindig egy új út, egy új lehetőség kezdete.

Készüljétek a nagy találkozásra az iskolában, templomokban!

– Nem lesz az iskolákban karácsonyfa-ünnepély, sem közös adventi kézműveskedés, nincs egymás körbeajándékozása az osztályban. Honnan építkezhetünk, hogy mégis megteremtjük az adventi, ünnepi hangulatot?

– Én nem szeretem az iskolai karácsonyfa-ünnepélyeket, mert engem a diktatúra időszakára emlékeztetnek. A karácsonyfa-ünnepély valódi neve szenteste, és a szentestének a templomokban és az otthonokban a helye. A karácsonyvárás, az iskolai, óvodai készülődés, egymás megajándékozása természetesen hasznos és jó tevékenység. Mi is távközlési úton tartjuk a vallásórát, az elemi iskolásokat tanítom. A szívem szakad meg amikor látom vergődésüket. Mint minden vallásórán, így az online térben is azzal kezdjük, hogy akinek van megosztani való öröme és bánata, mondja el. Sírni tudnék, amikor a gyermekek újra és újra elmondják, hogy hatalmas bánatuk, hogy nem járhatnak iskolába. Még a legcsirkefogóbb kisdidi is, akinek

már megígértem, hogy ha még egyszer kidobja a vizesflakonját a padra vallásóra közben, hívom az anyukáját, és pucolhat haza, még ő is azt hajtogatja, hogy iskolába szeretne menni, együtt lenni a társaival és még velünk is, a tanító nénivel és a pap nénivel. Annyira őszinték és jók a gyermekek, hogy – ha lett volna is bármi kétségem afelől, hogy az ember jónak van teremtve – újra és újra meggyőznek arról, hogy a szeretet a létezés alapja. Ez nálunk vallásórán például abban nyilvánul meg, hogy engem is rendszerint megkérdeznek: és magának mi az öröme és a bánata? És ha azt mondom, hogy bánatom oka az, hogy ti hiányoztok nekem, azt mondják nem baj, majd felhívjuk magát telefonon. Vagy ha azt mondom, hogy odaégettem az ebédet, akkor biztatnak, hogy nem baj, majd főzök másikat, és

Ha azt mondom, hogy bánatom oka az, hogy ti hiányoztok nekem, azt mondják, nem baj, majd felhívjuk magát telefonon. Vagy ha azt mondom, hogy odaégettem az ebédet, akkor biztatnak, hogy nem baj, majd főzök másikat, és vigasztalnak és bátorítanak, mint valami gyermektestbe bújó idős bölcsek.

vigasztalnak és bátorítanak, mint valami gyermektestbe bújó idős bölcsek.

Én zenét küldök nekik, és olyan házi feladatokat adok, melyek az ember közötti kapcsolatok megerősítésére vonatkoznak, például kérdezd meg a szüledet, melyik karácsony volt számukra a legszebb?! Vagy írd le, hogy mit kérnek az anygalkától a testvérük vagy nagyszüleik, vagy éppen a szomszéd számára. Aztán óra végén mondunk egy imádságot, és meghagyom nekik, hogy az esti imádságot se felejtsek el. És búcsúzásként megegyezünk abban, hogy ebből a fura helyzetből is kihozuk a legtöbbet, amit tudunk. A nagyok

vigyázzanak a kicsikre, a kicsik fogadjanak szót a nagyoknak, és segítsenek otthon a házimunkában, de legfőképp készüljenek a nagy találkozásra, amikor újra találkozni fogunk az osztályteremben és a templomban.

A népmesék királyaiként újratanulni a létezés szabályait

– Azt is szoktuk mondani, hogy karácsonykor együtt a család, aki csak teheti, hazamegy még távolabbról is. Most viszont szokatlan advent és karácsony elé nézünk, amikor éppen a találkozással okozhatjuk a legnagyobb gondot, pedig sokan tavasz óta nem ölelhettkék át szüleiket, gyermekeiket. Veszteségként éljük meg, szomorúságként. Sehogy sem hozzunk ki belőle valami pozitívumot. Vagy mégis?

– A magam unitárius keresztény lelkiségét és vallásosságát szabadelvűnek nevezem, azonban meg vagyok győződve arról, hogy az időnkénti nehézségek Isten próbatételének számítanak, amiből nekünk, embereknek néhány fontos dolgot meg kell tapasztalnunk, és meg kell értenünk. Amikor az ember beleszületik a kényelembe, azt feltételezi, hogy az természetes létadottság, meg sem fordul a fejében, hogy azért valakik megfeszítve dolgoztak, sőt áldozatot hoztak. Ami adott, azt hajlamosak vagyunk kevés értékűnek tartani, főleg, ha nem mi küszködtünk érte. Én meg vagyok győződve arról, hogy az ember képes időnként újratanulni a létezés szabályait. Az egyik ilyen létszabály szerintem a hálaérzet. Sokszor úgy vagyunk, mint a népmese királya, aki jó választ kapott a legkisebb leányától, mikor az úgy fogalmazott, hogy úgy szeretlek, apám, mint a sót az ételben, csak éppen az apa nem ismerte fel, és ezért nem is tudta értékelni a jó választ. Isten próbatételei (vagy azoknak, akik nem hisznek Istenben, fogalmazzunk úgy, hogy a sors próbatételei) arra akarnak rávezetni, hogy fedezzük fel és tanuljuk meg értékelni azt, amink van. Köznapi szinten ez most úgy csapódik le, hogy sokszor már előre fáradtnak érezzük magunkat, amikor belegondolunk, hogy karácsonykor nálunk gyűlik össze a család, meglátogatnak a komák, s bejönnek reggel a szomszédok egy kávéra.

A mostani esztendőben mindennek előtt magunkban kell tisztáznunk, hogy mi a jó nekünk. Az-e, ha karácsonykor

tumultus van otthonunkban, vagy az, ha szinte fúj a szél a szobában, mert senki sehol. Lehet ezt a mostani karácsonyt úgy is felfogni, hogy Isten pihenőt adott nekünk, és lehetőséget, hogy felkészüljünk a következő karácsonyra. Ugyanakkor a sokszor felszínes közösségi élmény helyett, a „jaj de jó, hogy együtt vagyunk, de minél hamarabb legyen vége” helyett most lehetőségünk van arra, hogy válogassunk. Ki az, aki vel teljes szívvel-lélekkel időt töltene,

Ha eddig például minden karácsonykor magas lett a vérnyomásunk, mert a házsártos nagynéninek, a depressziós unokatestvérnek és az irigy szomszédnak is jó képet kellett vágjunk, hisz karácsony a szeretet ünnepe, nos az idén szimulálhatjuk, hogy milyenek lesznek azok a karácsonyok, amikor azok, akiknek jelenlétét teherként éljük meg, többé már nem lesznek velünk. Biztos vagyok benne, hogy sok dolog a helyére kerül feldúlt lelkünkben, és képesek leszünk visszatérni az ünnep igazi értelméhez, az emberi létezés megtartó szabályaihoz.

mert az én lelkemet, életemet, is táplálja az együttlét? Most lehetőség van minőségi időt tölteni együtt, amikor levelet írunk, vagy telefonon s más digitális térben felkeressük, megkeressük egymást, és jó ráérősen beszélgetünk, hisz nem kell foglalatzkodni a beszélgetőtárs kínálgatásával, s azt sem kell végighallgatni, hogy a kötelező dicsérő jelzőket elmondja a süteményünkről.

Úgy is fogalmazhatunk, hogy Isten most egy ütős szimulációs játékot játszat velünk. Ha eddig például minden

FOTÓ • JAKAB MÓNKA

Az idei karácsony rendhagyó lesz, ezért talán másként kellene megközelítenünk gondolatban

karácsonykor magas lett a vérnyomásunk, mert a házsártos nagynéninek, a depressziós unokatestvérnek és az irigy szomszédnak is jó képet kellett vágnunk, hisz karácsony a szeretet ünnepe, nos az idén szimulálhatjuk, hogy milyenek lesznek azok a karácsonyok amikor azok, akiknek jelenlétét teherként éljük meg, többé már nem lesznek velünk. Biztos vagyok benne, hogy sok dolog a helyére kerül feldúlt lelkünkben, és képesek leszünk visszatérni az ünnep igazi értelméhez, az emberi létezés megtartó szabályaihoz.

Szeretném, ha beszélgetnénk

– Korábban olyan rohamtempóban éltünk, hogy az adventi időszakban mindenél hangsúlyosabbá vált az elcsendesedés iránti vágy. Lassan egy éve bezárkózásban élünk, nem kell elmenni iskolába, a közvetlen családdal összefárva szűk lakásainkban olykor már elviselni is nehéz egymást. Látszólag lelassultunk, pedig valójában a taposómalom talán még fokozódott is: ezerral megy a home office, pörög Zoomon a matekóra, a másik asztalnál érettségire elemezgetik József Attilát, míg a konyhából anya az elsőseit próbálja betűvetésre tanítani. Hogyan alkothatunk

meg valamiféle csendet, nyugalmat, ahol a családdal is jó együtt lenni?

– Az biztos, hogy nem tudom elképzelni ezt az online iskolás, home office-os létet egy hattagú család esetében egy kétszobás tömbházlakásban. Bizonyára ezért nincs négy gyermek rendszert azok családjában, akik kétszobás tömbházlakásban élnek. Falun azonban van hely elég, s a falusi ember azon kívül, hogy fel kell tennie a maszkot, nem is érez különösebb bezártságot. Na jó, a kocsma szabadtéri, és ez nagy bánatot teremt a férfiak körében.

Ebben a rendkívüli helyzetben újra vizsgáznunk kell emberségből. Legfőképp azokra a fiatal családokra gondolok, ahol a szülők munkahelyi kötelezettségnek kell eleget tegernek, s közben a gyermekeiket is felügyelniük kell, vagy azért, mert még nem iskoláskorúak. Minden elismerésem az olyan nagyszülők iránt, akik kérés nélkül felajánlják segítségüket, és átvesznek a teherből. Vagy éppen egy jó szomszéd néni bevállal néhány óra felügyeletet, hogy a szülők megkereshessék a mindennapi kenyeret.

Nálunk négy gyermek van online iskolában, ami időnként számomra

is élvezet, belehallgathatok különböző iskolák különböző tanárainak és osztályközösségeinek óráiba, hangulatába. Valójában sokat tanulok főleg olyan tekintetben, hogy melyik tanár hogyan próbálja motiválni a diákokat. De amikor a férjem is home office-ozik, a négy diákom is órán van, az ebédre még gondolatjavaslatom sincs, a temetési beszédem nincs megírva, vágyakozva gondolkodom azokra a szép csendes hétköznapi napokra, amikor a gyermekek bentlakásos iskolában vannak, a férjem pedig a saját irodájában.

De – ezt már saját tapasztalatból (is) tudom – egyszer minden lejár, csak ki kell bírni, lehetőleg a legkevesebb károsodással.

Szeretném, ha beszélgetnénk. Én ezzel az egyszerű mondatmal szoktam jelezni a családomnak, hogy szerintem szükségem/szükségünk van egy kiadós, lehetőleg megnyugtató beszélgetésre. Időpontot egyeztetünk, s aztán amikor eljön az idő, akkor összekiabálom a csapatot. Van amikor kacagással, jókedvvel állunk fel a beszélgetéstől, van amikor valaki elviharzik, mert sértve vagy félreértve érzi magát, sőt időnként sírás és ajtóbecsapás is díszíti beszélgetéseinket. Lényeg,

hogy amennyire lehet, tudatosítjuk önmagunkban és egymásban, hogy ez egy különleges helyzet, korlátok közé vagyunk szorítva, de legfőbb célunk az kell hogy legyen, hogy egymást segítve éljük túl ezt a bezártságot, és ne tegyünk kárt egymásban. Közösen vagy felváltva, vagy éppen kis csoportokban (2-3 személy) sütünk-főzünk, filmet nézünk, zenét hallgatunk, végesszük a házimunkát, vicceket, mémeket osztunk meg, imádkozunk (ezt persze én erőltetem). Nagy kedvencünk a régi fényképek nézegetése és a jövőre vonatkozó tervek szemezgetése.

– A koronavírus megfosztott közösségeinktől, tanárainktól, lelkipásztorainktól, mentorainktól, akiknek szintén nélkülözniük kell diákjaikat, híveiket, követőiket. Hogyan tarthatjuk egymásban a lelket, hogyan tarthatjuk meg tanítóinkat a vírus utáni világra?

Sokszor úgy vagyunk, mint a népmese királya, aki jó választ kapott a legkisebb leányától, mikor az úgy fogalmazott, hogy úgy szeretlek, apám, mint a sót az ételben, csak éppen az apa nem ismerte fel, és ezért nem is tudta értékelni a jó választ.

– Én úgy gondolom, hogy ebben az időszakban hangsúlyt kell fektetnünk a párbeszédre. Mellőznünk kell a csoportos tevékenységeket, de nem kell mellőznünk a párbeszédet, azt a szentséges hangulatot, amikor két ember csakis egymással beszélget, hagyományos vagy digitális levelezés révén, telefonon keresztül. Ebben a bezártságban azt tudjuk megtanulni, hogy hogyan viszonyulok én, az egyes ember a közösségemhez, a diákomhoz, a tanáromhoz, a lelkészemhez, a mentóromhoz. Megfigyelhetjük, hogy másképp működünk, amikor privátban, közösség, meghatározó tömeg nélkül formálunk véleményt. Van egy szentsége annak a beszélgetésnek, melyben úgy tudok megnyilvánulni, hogy nem kell tekintettel

lennem senki másra, csak magamra és arra a személyre, akivel beszélek. Nem befolyásol mások jelenléte, nincs hatással rám a tömeg jelenléte. Csak én vagyok és a másik ember, persze hitem szerint mindig ott van a harmadik is, a transzcendens isteni. Lényeg, hogy úgy közelítsek a másik emberhez, hogy az megérezze a belőlem áradó szeretetet, hogy ő nekem egyedül is fontos, most nem kell körítésnek sem a tömeg, sem a csoport – legyen az munkahelyi, közéleti vagy éppen rokonsági. Szerezzünk egyéni élményeket, melyek lélektől lélekig kapcsolódnak, így készülünk arra az időre, amikor eljön a közösségi érintkezés lehetősége.

Emeljük a dózist

– Vidéken sok helyen a karácsony családias jellege a teljes kisközösségre kiterjed. Gyerekek, fiatalok, családok közösen kántálnak, szenteste, karácsony első reggelén tapossák a ropogós havat templomba menet. Most ennek is el kell maradnia. Elveszítjük-e ettől a népi szokásainkat, egyházi hagyományainkat vagy éppen ellenkezőleg, most találhatunk rájuk igazán?

– Ha elveszítjük a népi szokásainkat, egyházi hagyományainkat, annak oka nem a koronavírus lesz, az biztos. Hosszú évtizedek helytelen nevelése, életvitele, értékelcsúszása kell ahhoz, hogy valami, ami egy közösség lételeme, egyszer csak megszűnjön. Én meg vagyok győződve arról, hogy ez nem fog bekövetkezni nálunk ez év karácsonyán. Minden egyházközség, legyen az falusi vagy városi, igyekezni fog, hogy a lehetőségekhez képest megérintse az emberek szívét, reményt tápláljon, és megízleltesse a szeretet teremő erejét. Nem maradnak el az istentiszteletek, nem marad el a kántálás, legfőleg más formában lesznek megtartva, de meg lesznek tartva, az biztos. Az is biztos, hogy lesznek olyan emberek, akik ezt az évet visszavonulva fogják tölteni, de én hiszek abban, hogy ez is előnyükre válik. Időnként kell a csend, az elvonulás, hogy jobban tudjuk értékelni az együttléteket. Városokon és eldugott falvainkban az egyházi szeretetszolgálatok emberei nagy lelkesedéssel dolgoznak azon, hogy aki vágyik karácsonyi közösségi élményre, az megkaphassa ezt az élményt. A mi esetünkben a Gondviselés

Szeretetszolgálat lelkészei és önkéntesei felkeresik és megajándékozzák a betegeket, a magányosokat és a szegénységben élő családokat.

Népi szokásainkat és egyházi hagyományainkat soha nem fogjuk elveszíteni, de biztos, hogy átértékeljük, újjáteremtjük, esetleg új kivitelezéssel valósítjuk meg azokat. De a tartalom ugyanaz marad.

Lényeg, hogy úgy közelítsek a másik emberhez, hogy az megérezze a belőlem áradó szeretetet, hogy ő nekem egyedül is fontos, most nem kell körítésnek sem a tömeg, sem a csoport – legyen az munkahelyi, közéleti vagy éppen rokonsági. Szerezzünk egyéni élményeket, melyek lélektől lélekig kapcsolódnak, így készülünk arra az időre, amikor eljön a közösségi érintkezés lehetősége.

– Mi lesz az örömmel és a reménnyel?

– Az öröm és a remény hitem szerint a Jóisten lelki ajándékai, az embernek adott lelki kincsei, ilyen formában örökévalóak. Hasonlattal élve ezek a lelki kincsek olyanok, mint a vitaminok, megelőzik a betegségeket, erősítik a szervezet ellenállóképességét, és amikor nagy a baj, akkor emelni kell a dózist, hogy hatékony legyen.

Hát emeljük a dózist. Mutassuk ki egy kicsit erősebben szeretetünket azok irányába, akik velünk együtt karácsonyozhatnak. Erősítsük meg egymást. A lelki kincs tulajdonsága, hogy minél inkább szétosztjuk, annál inkább gyarapszik. Velük nem kell spórolni, nem kell attól félni, hogy miközben osztjuk, aközben elfogy.

KEREKES EDIT
keredit@yahoo.com

Hiánypótló a tanügyi rendszerben az interdiszciplináris és gyakorlati feladatokon alapuló vetélkedő

Földmentő csapatmunka bölcs diákokkal

Egyszerre több tantárgy tematikájába engednek betekintést, és gondolkodásra, kutatásra szeretnék ösztönözni a Bölcs Diákok országos szintű, interdiszciplináris vetélkedőn részt vevő középiskolásokat. Örökségünk: a Föld címmel idén virtuális térben szervezik a versenyt.

Örökségünk: a Föld témát viszi tovább az idei Bölcs Diákok interdiszciplináris vetélkedő – jelentették be a szervezők november végén. A középiskolásoknak szóló országos szintű versenyt 11 alkalommal rendezi meg a Communitas Alapítvány és a Kolozsvári Református Kollégium partnerségében a Babeş–Bolyai Tudományegyetemmel (BBTE). Súlyom Réka szervező emlékeztetett, a vetélkedő mindenkor célja a tanulók érdeklődésének felkeltése a természeti és kulturális értékeik iránt olyan interaktív, szórakoztató feladatok segítségével, melyek az elméleti tudás gyakorlati felhasználása által átfogó, összefüggéseket kereső világkép kialakítására ösztönöznek. A megméretetést a jelenlegi egészségügyi szabályozásoknak megfelelően szervezik, az online térben. A vetélkedőre 3-4 fős csapatok jelentkezését várják vezető tanár kíséretében. Benevezni december 12-ig lehet a verseny online felületén, a www.bod.comunitas.ro oldalon. A vetélkedőnek három szakasza lesz: helyi, megyei és országos. Az országos szakaszban részt vevő csapatok számára egyhetes elménytáborozást szerveznek a járványügyi rendelkezések szigorú betartásával.

Molnár Galaczi Júlia, a verseny feladatlapjainak összeállítója rávilágított arra, hogy nagy szükség van az interdiszciplináris és gyakorlati feladatokon alapuló vetélkedőkre, ugyanis ezek hiánypótlóak az aktuális tanügyi rendszerben. Kiemelte, szeretnék ellensúlyozni a rengeteg elméleti oktatást, amit a tanügyi keret biztosít, és próbálják úgy megfogalmazni a gyakorlatokat, hogy mindenképpen gondolkodásra, kutatásra ösztönözzék a diákokat. Mindemellett egyszerre több tantárgy tematikájába engednek betekintést, mint például kémia, biológia, irodalom, matematika. Rámutatott, az iskolai oktatásban

Örökségünk: a Föld – ez lesz a témája a virtuális térben szervezett Bölcs Diákok versenynek

sintén kevés idő jut a csapatmunkára való nevelésre, ezért a vetélkedő keretében erre is nagy hangsúlyt fektetnek.

Székely-Varga Szilárd bölcs diák a korábbi évek tapasztalata alapján elmondta, a feladatok megoldása során egyre többet tanult arról, hogy mit tehet a Föld élhetőbbé tétele érdekében. „Idén természetesen megnehezíti a versenyt, hogy online zajlik, és nem is lesz annyira élvezetes. Sokkal vagányabb, amikor összegyűlünk órák után, vagy esetleg órákról elkérezünk. A verseny egyik pozitívuma, hogy nagyon jó csapatot tud összekovácsolni, sőt életre szóló barátságok köttetnek” – fogalmazott a Kolozsvári Református Kollégium diákja.

Markó Bálint, a BBTE rektorhelyettese elmondta, az idei téma a természetről, környezetről szól. „Sokszor ott vétünk, hogy nem látjuk, hogy a sziklagyepek a Nagy-Hagymáson mennyire gyönyörűek, vagy a Rettyezát tavai milyen szépek. Egy ilyen vetélkedő tábora ezt teszi lehetővé, hogy felfedezzük a mindennap ott levő, gyönyörű és ritka szépségeket” – fogalmazott a Biológia és Ökológia Intézet oktatója. Tapasztalata alapján a csapaton

belül előbb-utóbb kialakul egy jó értelemben vett munkamegosztás, ha nem így lenne, nagyon nehéz egy csoportnak nyernie.

Kádár Magor, a BBTE Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklámintézetének tanára úgy vélte, az online rendszer, az online tér nagyon megváltoztatta a versenyt, a vetélkedőt és az egész oktatást is. Kifejtette, az idei kihívás a diákok számára az lesz, hogy milyen megoldásokat találnak a tudományos eredmények bemutatására, a szélesebb közönség elé való társra. Mint mondta, azt is értékelik majd, hogy ha a megszokottól eltérő módon tudnak majd valamilyen platformot, csatornát alkalmazni a bemutatkozáshoz.

Silye Lóránd, a BBTE Geológia Intézetének oktatója arról beszélt, hogy nagyon izgalmas kihívás számára a tudományterülethez kapcsolódó feladatokat keresni, ugyanis a gyerekek erről nem tanulnak az iskolában.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

Quo vadis, Európa?

A közmondás szerint minden rosszban van valami jó, s a nagy számok törvénye szerint van benne igazság. Első nekifutásra a világ nagy részét térdre kényszerítő koronavírus okozta járvány esetén nehezen elfogadhatónak tűnik, de – a látszatát is kerülve annak, hogy örülnünk kellene a Covid-19-világjárványnak – a pandémia több pozitív irányú következménye is megállapítható.

Túl azon, hogy hangsúlyosan figyelemztet az egészséges életmód, a személyi higiénia és a tiszta környezet fontosságára, a lehető legegységesebb bizonyíté-

országokban. Bár a kommunikációs csatornák mindegyikén hónapok óta, nap mint nap, óráról órára tódulnak a megelőzéssel és védekezéssel kapcsolatos információk, elképesztő méretekben és gyorsasággal nő a fertőzöttek, valamint az elhalálozott személyek száma. Mindezt annak ellenére, hogy nem fátumszerű dolog ellen kell megvédenünk magunkat, csak néhány, alapvetően észszerű életviteli szabályt kellene betartanunk a járvány megfékezésére.

Valami nagyon nincs rendben az oktatással

Ezek után önkéntelenül is kérdések sora vetődik fel. Mindenekelőtt: képes az emberek többsége racionálisan gondolkodni és dönteni, azaz mennyire működtek hatékonyan az elmúlt évtizedekben az oktatás-nevelési rendszerek?

Az elkésztető statisztikai adatok egyértelmű választ adnak. Valami nagyon nincs rendben az oktatással, úgy tűnik, képtelen hatékonyan megfelelni a rohamosan digitalizálódó világ kihívásainak. Mai napig nem, vagy nem elég mértékben történt meg az a paradigmaváltás ami az információk tömeges közlése helyett, azok megértésére, értelmezésére és kreatív alkalmazására helyezné a hangsúlyt. Igen súlyos következményeit – hamis információkkal megvezetett emberek, agymosott fiatalok tömege, vallási fanatizmus, rasszizmus, terrorcselekmények stb. – napjaink és a jövő társadalmi szenvedik el. A korszerűsítés elmaradásának oka legtöbbször a politikai akarat hiánya, hiszen a regnáló hatalom befolyását és hatalmát legkönnyebben a manipulálható tömegeken át tudja érvényre juttatni. Beszédes e tekintetben a román kormány intézkedése, országos szinten online oktatásra kényszerítve az óvodásokat, az elemi és általános tagozaton tanuló diákokat is, mikor annak alkalmazhatósága és eredményessége finoman szólva is megkérdőjelezhető. Teszi mindezt egy végletekig összekuszált, alacsony hatásfokkal működő,

alulfinanszírozott oktatási rendszerben. Ha valakinek kétségei lennének az oktatás színvonalának a társadalmi lét egészére gyakorolt hosszú távú hatásáról, elég, ha megnézi a világjárvány terjedésével kapcsolatos statisztikai adatokat. Az nem lehet véletlen, hogy az Európai Unió 27 tagállamból a 2020. november 15. kimutatás szerint is abban a Finnországban legalacsonyabb az egymillió lakosra jutó fertőzések száma (542 fő szemben a 6643 fős uniós átlaggal), ahol elismerten a legeredményesebben működik a korszerűen felszerelt, megfelelően szabályozott és finanszírozott oktatási rendszer.

Az nem lehet véletlen, hogy az Európai Unió 27 tagállamból a 2020. november 15. kimutatás szerint is abban a Finnországban legalacsonyabb az egymillió lakosra jutó fertőzések száma (542 fő szemben a 6643 fős uniós átlaggal), ahol elismerten a legeredményesebben működik a korszerűen felszerelt, megfelelően szabályozott és finanszírozott oktatási rendszer.

Aquinói Szent Tamás szerint a tudományos kutatás semmiért nem okolható mert „minden ismeret, még a fekete mágia ismerete is hasznos, jóvá vagy rosszázáltal lesz, hogy mire használjuk”. Napjainkra a századok során halmozódó ismeretek, a technikai civilizáció gyorsuló fejlődése, a globalizációs folyamat következtében a kérdéskör jóval komplexebb lett.

kát szolgáltatja bolygónk bioszférájának sérülékeny voltára, végső soron további létünk fokozódó fenyegetettségére. Megdöbbentő, hogy az orvostudomány és a technikai felszereltség mai szintjén a legfejlettebb országok egészségügyi rendszereit is képes lebénítani az egy-két tized mikrométernyi, csak elektronmikroszkóppal megfigyelhető sejt-parazita. Ami azonban még inkább elgondolkodtató, a mód, ahogyan a vírus második hulláma terjed, mindenekelőtt a gazdaságilag fejlettebb földrészekben,

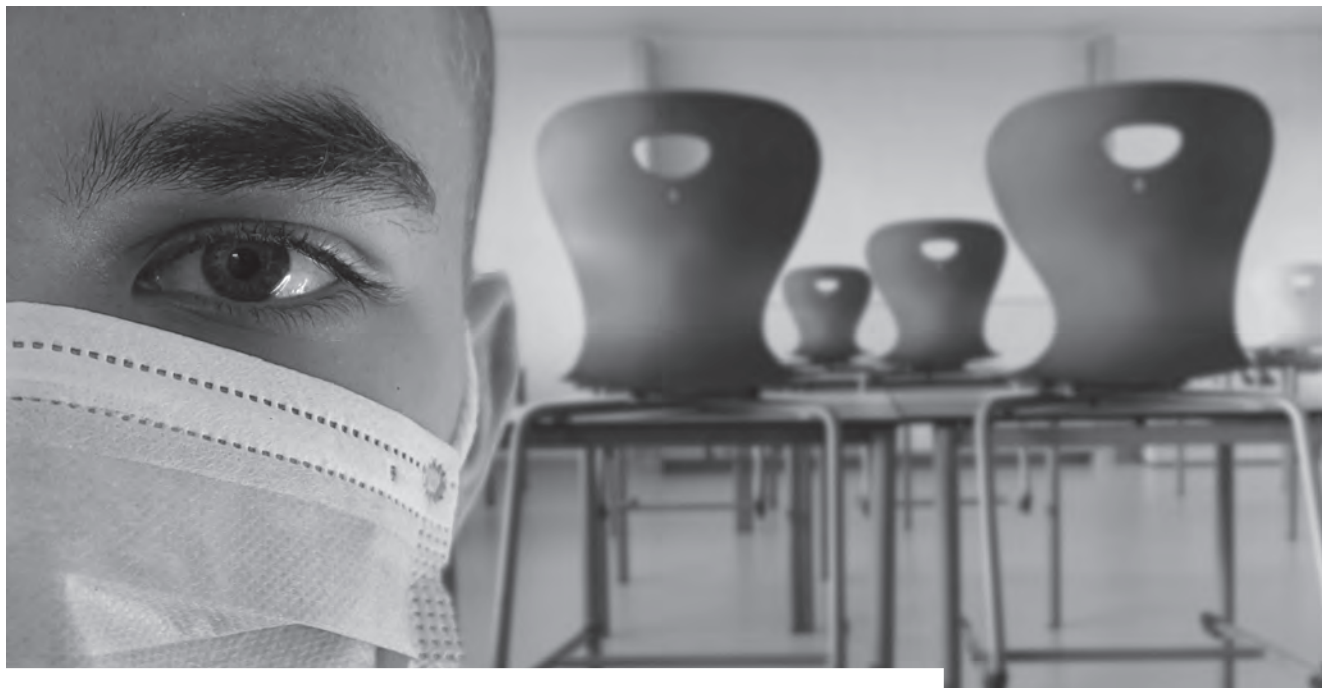
További kérdés: mire jó, vagy még inkább mire adhat megoldást a tudomány? Már az ókori görögöket is foglalkoztatta a tudomány és tudományos kutatás társadalomban betöltött szerepe, mely téma azóta is napirenden van. Bár a kutatás életkörülményeinket javító eredményeit elvben minden ember élvezheti, a kutatások jó vagy rossz voltáról napjainkig megoszlanak a vélemények.

A tudomány nem tud minden problémára választ adni

Aquinói Szent Tamás szerint a tudományos kutatás semmiért nem okolható, mert „minden ismeret, még a fekete mágia ismerete is hasznos, jóvá vagy rosszázáltal lesz, hogy mire használjuk.”

Kortárs a szintén osztrák származású Paul K. Feyerabend tudományfilozófus arra figyelmeztet, hogy a tudomány életünket befolyásoló potenciális ráhatásainak is megvannak a korlátai. „A tudomány nem tud minden problémára választ adni. Nem tudja megmondani, hogy

megoldható. Csak faji, ideológiai, földrajzi, népességi vagy bárminemű megkülönböztetés nélküli, minden országot és nemzetet átfogó párbeszéd lefolytatásával érhetünk el eredményeket. Megvizsgálva az elmúlt idők legjelentősebb civilizációit, kiderül, hogy mindegyik hibrid ci-

A járványhelyzethez való viszonyulás azt a kérdést is felveti, mennyire működtek hatékonyan az elmúlt évtizedekben az oktatás-nevelési rendszerek

Napjainkra a századok során halmozódó ismeretek, a technikai civilizáció gyorsuló fejlődése, a globalizációs folyamat következtében a kérdéskör jóval komplexebb lett. A jelen körülményei között a tudományos kutatás eredményeinek gyakorlati hasznosulásán túl annak világnézetünk egészére, így annak hitbéli, etikai vagy akár esztétikai voltára kifejtett hatásától sem tekinthetünk el. Igen megfontolandók a 20. század egyik nagy fizikus egyéniségének Victor F. Weisskopfnek a tudományos kutatás zászlóshajójáról, a fizikáról megfogalmazott gondolatai: „A fizika nemcsak az igazság keresése, potenciális hatalom is a természet felett; s a két szempont nem választható el egymástól. A fizika – s a legtöbb tudomány – fontossága nemcsak az, hogy a természet megismerését reprezentálja, hanem az is, hogy mélyrehatóan beleavatkozik a cselekvésbe – életbe, halálba, tragédiába, viszázsba, emberi előrelátásba. Jó-e ez, vagy rossz, ki mondja meg?”

mi a jó, és mi a szép, és így nem tud esztétikai és etikai problémákra választ adni, amelyek pedig legalábbis olyan fontosak, mint a jelenségek tudományos értelmezése, illetőleg megőrzése.”

Olyan lesz a jövő, mint amilyen a ma iskolája

Mára már egyértelművé vált, hogy a technikai fejlődés erőltetett ösztönzése, a termelés vég nélküli növelése, a fogyasztói társadalom tovább építése, erőforrásaink felélése, tönkreteszi a természetet, planétánk létét veszélyezteti. Ez az út járhatatlan, mert katasztrófához vezet. Tagadhatatlan tehát, hogy súlyos krízisben van a világ, egyre több folyamat utal a nyugati civilizáció korlátjaira, kérdőjelezi meg annak időszerűségét. Így korunk nagy dilemmája a merre és hogyan tovább kérdésre adandó válasz megtalálása, amit csak a tudományra hagyatkozva nem lehet megoldani. A válságból kivetítő helyes utat megtalálni nem egyszerű, de a kollektív bölcsességre támaszkodva

vilizáció volt, hiszen különböző népek, népcsoportok biológiai keveredéséből, kultúrájuk és hagyományaik egymásra hatásából építkezett, és ez az évszázadok óta tartó folyamat zajlik tovább napjainkban is. Az emberiség kultúrtörténete is azt bizonyítja, hogy nincs igazi civilizáció, nincs tartós béke a kölcsönös elfogadás és tolerancia szellemében folytatott őszinte dialógus nélkül.

A nagy kérdés az, hogy világszerte mikorra érik meg és kerülhet hatalomra olyan vezetői réteg, amely alkalmas lesz, és fel is vállalja a 21. század menetének a helyes irányba való terelését. Ehhez minden országában prioritást kellene élvezzen a tanügy, mert Szent-Györgyi Albert lakonikus gondolatának mélyreható igazságát senki és semmi nem tudja megcáfolni: „Olyan lesz a jövő, mint amilyen a ma iskolája.”

LAKATOS ANDRÁS

lakatos_andras2002@yahoo.com

Régi korok mesterségeiről, szokásairól, öltözékeiről tanulhatnak a gyerekek

Munkafüzetben elevenedik meg a kastélyvilág

Óvodások és kisiskolások számára hozott létre foglalkoztató és színezős füzetet a PONT Csoport. Az EduKastély játékokból inspirálódott munkafüzet magyar és román nyelven is megjelent. Főris Réka programkoordinátor szerint miután létrehozták az EduKastély játékokat, egyértelműen érezték, hogy meg kell szólítaniuk a gyerekeket, és az eseményeiken részt vevő családok is jelezték erre vonatkozó igényüket. „Folyamatosan vizsgálatra kérés volt mind a gyerekek, mind a szülők részéről, hogy hogyan lehetne az eseményt, az érzést hazavinni, tovább örökíteni. Akkor kezdtünk gondolkodni azon, hogy talán lehetne a játékoknak egy lekicsinyített változata vagy online verziója” – fogalmazott a PONT Csoport projektmenedzsere. Hozzátette, végül abban maradtak, hogy az óvodásokat és kisiskolásokat célozzák meg, és mindenképpen egy ilyen foglalkoztató füzetrel. Rámutatott, nagyon szerencsések voltak, mert az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának épp volt egy kiírása nyomtatott anyagokra vonatkozólag.

„Ahogy az Edu Kastély játékoknál is, gyakorlatilag nem a játék és a feladat hoz újat, hanem a képi világ, a megfogalmazás, és ahogy a feladatokat segíti a tartalom. Tehát ugyanaz a labirintus, útvesztő, számok összekötése, elvesztett darabok megkeresése, mint bármelyik játékban. Az teszi izgalmassá, és jelent többletet, hogy az egésznek van egy nagyon egységes koncepciója” – részletezte projektvezető. Mint kifejtette, ha a gyerek az elejétől a végéig megy a füzetben, a kis szövegek és a szülő segítségével átfogó képet kaphat arról, hogy nemcsak romos épületekről beszélünk.

A munkafüzet segít a kicsiknek a kastélyok, kúriák és a körülöttük zajló élet megismerésében. Régi korok mesterségei, szokásai, öltözékei elevenednek meg játékos formában, a feladatokat rövid leírások, ismeretterjesztő szövegek egészítik ki. Nem a különböző kastélyok történetét ismerhetik meg a gyerekek, hanem láthat

A munkafüzet segít a kicsiknek a kastélyok, kúriák és a körülöttük zajló élet megismerésében

egy nemesi lakot, klasszicista épületet, kertészletet, nemes embert, kovácsmestert, paraszt embert a 18. századból, vagy megjelenik egy szövőszék, az öltözködés részét képező fűző. A gyerekeknek tárgyak közül kell választaniuk, hogy az adott kornak megfelelően mit használhattak, és a fogalomtárukat is bővíthetik különböző, régen használt szavak megismerésével” – mondta a programkoordinátor.

Arról is beszámolt, hogy vizuálisan nehezen megvalósítható lett volna a két nyelvű kiadvány, ezért két, teljesen azonos munkafüzetet hoztak létre magyarul és románul. A 24 oldalas munkafüzetből 800 példány jelent meg, melyeket első körben kastélyoknak, iskoláknak, illetve olyan alapítványoknak juttattak el, amelyek aktívan részt vesznek egy-egy kastély revitalizációjában.

A Kastély Erdélyben programnak mindig is egyik célja volt a kastélyok népszerűsítése, történetüknek bemutatása. Az ismeretterjesztés egyik fő célközönségét pedig éppen azok a gyerekek alkotják,

akik szüleikkel, tanáraikkal meglátogatják Erdély kastélyait, közülük is az a korosztály, amelynek érdeklődését interaktív, izgalmas játékokkal lehet leginkább felkelteni.

Az EduCastle (EduKastély) projektben 12 olyan játékot fejlesztettek ki, amelyek segítségével a 4–12 éves gyerekek játszva szerezhetnek értékes információkat mind az egyes kastélyokról, ahol ezeket kipróbálhatják, mind pedig azokról a történelmi korokról, emberekről, életstílusról, amelyek részei a kastélyok történetének. Élményalapú tanulást kínálnak ezek a játékok, s a gyerekek egy kis időre maguk is belecsöppenhetnek az adott korok világába. A projekt ugyanakkor nem csupán a gyerekeknek szól, hanem a gyerekeken keresztül kívánja megszólítani a szülőket, pedagógusokat, felkelteni érdeklődésüket, és a műemlékvédelemre irányítani a figyelmet.

BEDE LAURA

bede_laura@yahoo.com

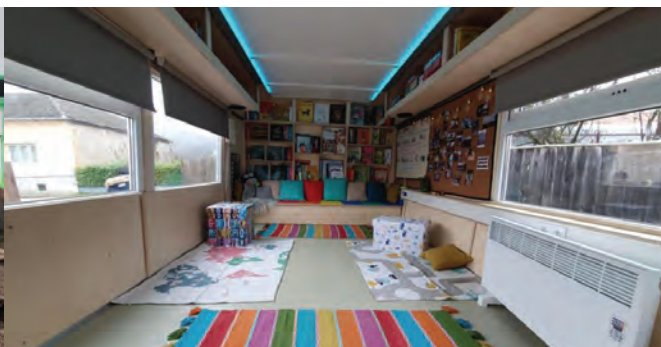

Tanterem lett egy buszból Ágostonfalván

Egyedi oktatási élményt nyújthat több mint 400 ágostonfalvi gyereknek egy tanteremmé átalakított autóbusz. A Brassó megyei településen megvalósult EduBuzz projektet mintegy ezren támogatták.

Egy forgalomból kivont autóbust átalakítottak oktatási terré a Brassói megyei Ágostonfalván. A Jó napok Egyesület (Asociația Zi de Bine) Natalia Ginghina és Adrian Secal pedagógusokkal közösen október elején indította el az adománygyűjtő kampányt az EduBuzz elnevezésű projekt megvalósítása érdekében. A kezdeményezésre több mint 40 ezer euró gyűlt össze, többek között az októberben születésnapjukat ünneplők ajánlottak fel pénzösszegeket. A mintegy

akik beszélhetnek a gyerekeknek és talán szüleiknek is az egészséges táplálkozásról, elsősegélynyújtásról, valamint filmestek, versenyek szervezésére, fotó-, színészet- és táncórák tartására vállalkoznak. „Előttünk egy példa, hogy az álmok valóban megvalósulnak. Pont ezt az üzenetet szeretnénk közvetíteni a kicsik számára is. Álmodtunk, dolgoztunk, alakítottunk, és most örülünk annak, amit elértünk. Most már csak annyi dolgunk maradt, hogy türelmetlenül várjuk

ezer támogató között szerepelt Simona Halep világklasszis román teniszező, aki szintén születésnapját „adományozta” a projektért. A romániai piacon 25 éves fennállását ünneplő Rehau vállalat pedig 30 ezer euróval támogatta az oktatási kezdeményezést – olvasható az Edupedu.ro oldalon.

A Teach for Romania programban részt vevő tanárok szüntelen dolgoztak a forgalomból kivont autóbusz átalakításán, hogy a jármű megfelelő tanítási helyszín legyen a gyerekek számára. Mindennek köszönhetően november közepétől a busz készen áll arra, hogy több mint 400 ágostonfalvi gyereknek nyújtson egyedi oktatási élményt.

Natalia Ginghina és Adrian Secal ötletgazdák azt szeretnék, hogy minél több ember csatlakozzék a projekthez,

a diákokat” – fogalmaztak az ötletgazda tanárok.

A busz felszereltségét tekintve egy megszokott tanteremhez hasonlít: összecusukható asztalokat és székeket helyeztek el benne, rendelkezik egy kanapéval, és kis könyvtárat is berendeztek olyan kötetekkel, amelyek felkelthetik a kicsik érdeklődését. Mindemelllett kicsi konyhát is kialakítottak, ahol például reggelit készíthetnek, vagy teát főzhetnek azoknak a diákoknak, akik átlélik az EduBuzz küszöbét. Ugyanakkor az udvart, ahova leparkolták az autóbust, átalakítják és berendezik tavaszra, hogy a gyerekek szabadtéren, a friss levegőn is végezhessek tevékenységeiket.

B. L.

Gyakorlat teszi a mestert, avagy a szakoktatás nehézségei járványidőben

Lassan egy éve borult fel teljesen az eddigi világ normálisnak vélt rendje. Hazánkban az iskolákban eleinte még próbálkoztak különböző hibrid megoldások révén tanítani, de a járvány „legyőzte” az addigi törekvéseket, és október óta már mindenki otthoni számítógépéről és okoseszközeiről próbálja meg tartani a lépést a tananyaggal. Az elméleti oktatásban résztvevők helyell-közzel meg tudják oldani a távtanítást, a szakiskolákban tevékenykedő tanárok és diákok lehetőségei azonban nagyon lecsökkennek. A téma kapcsán megszólaltattunk egy kolozsvári szaktanárt, valamint egy gyergyószentmiklósi pincériskolába járó diákot is.

Nehéz laborórát tartani online

Novemberben a sajtónak nyilatkozott Balázs Edit kolozsvári szakácmester, aki szerint nagy különbség van aközött, ahogyan a járvány előtt és ahogyan most működik a szakoktatás. A Kolozsvári Református Kollégiumban működő szakosztályok koordinátora elmondta, hogy a szakoktatásnak a gyakorlati képzésre kellene alapoznia, ennek hiányában azonban a tanfolyamok hatékonysága legalább a felére csökkent. A tanárnő elmondása szerint a szakosztályokat jelenleg vegyesen oktatják – online és személyes részvétellel –, és így bár nem maradnak teljesen gyakorlati fejlesztés nélkül a diákok, azért ez mégsem minden esetben elegendő. A tapasztalatra vágyó fiataloknak ugyanakkor lehetőségük van különböző vállalatoknál elsajátítani az alapokat, de ehhez három különböző helyről kell beleegyezés: a tanulótól, egy a szülőtől vagy nevelőtől, illetve a gyakorlatot biztosító cégtől. Az említett tanintézményben szakácsokon kívül fodrászokat, manikűrösöket, pedikűrösöket, asztalosokat, víz-, gáz- és villanszerelőket, valamint elektronikus berendezés-kezelőket képeznek. Jól látható, hogy ezek mindegyikében elengedhetetlen a gyakorlati szaktudás

megszerzése, amelyet, ha kényszerrel is, de valamilyen formában meg tudnak szerezni a különböző vállalatoknál. „Az egyes osztályokat beosztják, hogy sorra járjanak gyakorlatozni, de itt is sok aka-

Balázs Edit kolozsvári szakácmester diákjaival

dály merül fel: például van olyan cég, amely nem fogadja a gyerekeket, és az is előfordul, hogy a szülők tiltakoznak gyermekeik gyakorlatozása ellen” – mesélte el tapasztalatait a kincses városi pedagógus. A szakoktató rámutatott arra is, hogy a laborórákat nagyon nehéz helyettesíteni online oktatással, a tanárok pedig rá vannak kényszerülve arra, hogy a netes világnak megfelelő feladatokat kínáljanak.

Lennebb kell adni az igényekből

„Fodrász szakon például fodrászszalonban kellene gyakorlatozni, a szakács szakosoknak konyhában kéne dolgozniuk egy mester mellett, de ezek egyike sem valósulhat meg jelenleg” – magyarázta Balázs Edit. Ennek ellenére igyekeznek tartani a lépést a jelenlegi helyzettel, és olyan feladatokat kitalálni, amit a diák saját maga elő tud teremteni. „Az igényeinket persze alább kellett adni, mert előfordulhat, hogy a fodrásznak tanuló gyerekek nem találhatnak alanyt a hajvágásra,

vagy a szakácsoktatásban résztvevők nem tudják megvenni bizonyos ételek hozzávalóit” – fejtette ki a pedagógus. A Kolozsvári Református Kollégium szakosztály-koordinátora arra is kitért, hogy már a múlt tanévben is az adott helyzethez kellett igazítani a számonkérést: a végzősök például online projektet mutattak be, holott ez élesben vajmi keveset jelent. „A gyerekeknek így is adunk témákat. Ilyenkor bekapcsolódunk mindannyian online, a diákok otthon főznek, azt követjük, elemezzük a folyamatot, de hát az illatokat és az ízeket így nem érezhetjük. Ez sajnos közel sem olyan, mint amikor a laborban együtt követjük végig a teljes folyamatot” – fejtette ki a pedagógus.

Így körülményes a szakmát elsajátítani

A Magyar Köznevelés felkeresett egy szakiskolában tanuló diákot, hogy megossza az elmúlt hónapok tapasztalatait. A gyergyószentmiklósi Fülöp

Fülöp Péter Kristóf pincértanonc

Péter Kristóf pincértanonc nehezen boldogul az online oktatással – főleg azért, mert nem látják egymást a társaikkal és a tanárokkal sem, így pedig nagyon körülményes elsajátítani a szakmát. „Gyakran akadozik ugyanakkor

FOTÓ • PIXABAY.COM

A szakoktatás lelke a gyakorlat, a tapasztalat, e nélkül sajnos nem lehet hatékony a tanulás

az internetkapcsolat is, így sok esetben nem halljuk pontosan azt, hogy mi is a feladat” – mesélte el lapunknak a pincérnek tanuló fiatal. A felmérők megírása szintén bonyolult folyamat, hiszen az internetes platform nem működik tökéletesen: néha megnyílnak a tesztlapok, néha pedig nem, így a kitöltött feladatok nem tükrözik mindig hűen a valós elméleti tudást. „A szakma csínját-bínját nem lehet elsajátítani a világhálón” – mondta a Batthyány Ignác Szakközépiskola tanulója, hozzátéve, hogy nem tudják megmutatni a szaktanárok a különböző technikákat, így csak otthon, saját kútfőből lehet kísérletezni és gyakorolni. Emellett ebben a tanévben még egyetlen gyakorlaton sem vett részt a kilencedik osztályos diák, amely szintén nagyban nehezíti fejlődését. „A vírus miatt nem is fogadtak szívesen, illetve idővel a bezárt vendéglátóhelyek miatt nem is lett volna lehetőségem élesben gyakorolni” – árulta el lapunknak a pincértanonc. A gyergyószéki diák úgy véli, hogy ha a jelenlegi helyzet sokáig tart, akkor az ő generációjából már nem kerülnek ki olyan jó szakemberek, mint azokból, akik régen nem a virtuális térben tanultak.

Ha nincs vendég, akkor nincs munka

„A saját példámból indulok ki. Gyakorlat hiányában nem lehet az emberből jó

pincér, hiszen nincs honnan megtudnom azt, hogyan kell szakszerűen három-négy tányért egyszerre kivinnem a vendégnek” – említett csak egyetlen példát a fiatal. A gyergyószentmiklósi iskolás ugyanakkor tart a koronavírus következményeitől is, hiszen már most érezhető a turizmus hanyatlása. „Ha nincs vendég, akkor nincs munka, ha pedig nincs munka, akkor nem tudunk rendesen tanulni sem” – választa fel kétségeit és félelmeit Fülöp Péter Kristóf. Gergely Áron, a kézdivásárhelyi Apor Péter Szakközépiskola végzős diákja a tanintézet könyvelés-kereskedelem szakán tanul. Megkeresésünkre elmondta, eddig egy héten kétszer ment gyakorlatozni, az utóbbi időben azonban már azt javasolták, hogy inkább ne járjanak. „Minden diák más-más cégnél végezte a gyakorlatot, én Gelencén egy cukrászdában elszámolásnál dolgoztam, besegítettem a pénztárnál. Ha őszinte akarok lenni, sokkal könnyebb, ha normálisan, megszokottan járunk iskolába és gyakorlatra is, az online oktatás közel sem lehet annyira hatékony” – vélekedett a végzős diák. Hozzátette, a hagyományos oktatás során jóval több ragad a diákokra, többet jegyeznek meg, hiszen jelen vannak, élőben láthatják hallhatják, miről van szó. „A távoktatás nekem eléggé nehezemre esik, ugyanis még

ha nagyon körültekintően figyelek is, néha akkor is elszaladnak a gondolataim. Az online oktatást egyszerűen nem lehet annyira komolyan venni, mint az igazit” – mondta Gergely Áron. Arra is kitért, egyelőre nem tudják, miként,

Gergely Áron végzős könyvelés-kereskedelem szakos diák

miből fognak érettségizni, de nagyon reméli, nem online kell számot adniuk tudásukról: bizakodnak, hogy bár valamelyest visszatérhet az oktatás a régi kerékvágásba.

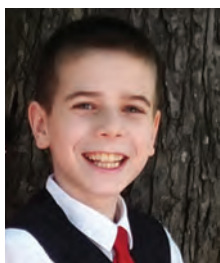
SZATMÁRI BENCE

benceszatmari@yahoo.com

„Azt szeretném, ha jövőre a járvány kámforrá válna”

Nemcsak a tanév, de az ünnepek is rendhagyóak lesznek idén. A folyamatosan változó kormányrendeletek felbolygatják a mindennapokat, nemhogy karácsonyra és szilveszterre, de egyik napról a másikra is nagyon nehéz most tervezni. Ennek ellenére a gyermekek életében jelentős szerepet tölt be a téli ünnepsorozat, és bár újabb járványügyi intézkedésekre lehet számítani, az ünnepi hangulatnak lelki korlátokat nem lehet és nem szabad szabni. Lapunk aktuális számában a nagyváradi Ady Endre Elméleti Líceum diákjai körében érdeklődtünk arról, hogy várják-e már az idei karácsonyt, miként várják az idei szentestét, illetve mit várnak a jövő évtől.

Geambaşu Ammon,
5. osztályos

Pont úgy várom a karácsonyt most is, mint máskor, ebben a dologban a Covid-19 semmit sem változtatott. Azonkívül, hogy nem lesznek vásárok, semmi nem változik – legalábbis nekem nem. Az ünnep ugyanúgy szeretetben és békességben fog telni, ugyanúgy vakáció lesz, ugyanúgy lesz karácsonyfa, és főképpen ugyanúgy a családommal lehetek majd, mint minden ünnepen. Amiért vírus van, az nem jelenti azt, hogy nem örülhetünk ugyanúgy, mint máskor. Ez csak tőlünk, az emberektől függ. A jövő évtől azt várom, hogy múljon el a pandémia, de valahogy tudom, hogy még fél évet legalább tartani fog. Amúgy nekem eddig ez volt a kedvenc évem az életemből. Tudom, hogy furcsa, de így van. Érdekes, izgalmas év volt, amiben megtanulhattuk, hogy másképp is meg lehet oldani dolgokat, és hogy mindenben van valami jó. Még arra

várok, hogy az emberek, ha nem is sokkal, de legalább egy picit jobbak és összetartóbbak legyenek.

Koncz Kinga,
5. osztályos

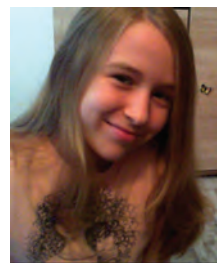
Ebben az évben nagyon várom a karácsonyt annak ellenére is, hogy ilyen helyzetbe kerültünk. Biztos nem lesz olyan, mint általában, de éppen ezért lesz különleges. Az viszont tőlünk függ, hogy miként állunk hozzá. Más lesz az ünnep, mert az utcán és más zárt helyen maszkot kell viselnünk, de ennek ellenére a család tagjai összegyűlnek azon a bizonyos estén, és igenis boldogok, együtt bontják ki az ajándékokat, együtt éneklnek a karácsonyi dalokat és együtt ünneplik Jézus születését. Meg tudjuk őrizni a hangulatot, csak tenni is kell érte valamit: nem állhatunk úgy hozzá, hogy idén nem lesz olyan boldog a karácsony. Ez csakis tőlünk függ. A jövő évtől ugyanakkor azt várom, hogy eltűnik ez a szörnyű vírus, és mindenki újra ugyanolyan boldog lesz a családjával együtt, mint azelőtt.

Dobrai Hanna,
5. osztályos

Ugyanúgy várom a karácsonyt, mint eddig. Számomra a karácsonyi vágy és az együttlét attól nem változott semmit, hogy más élethelyzetet élünk meg. Persze most más lesz az ünnep: nem

lehetnek ott a barátaink vagy a megszokott nagyszüleink, de ez nem akadályozza meg azt, hogy mi boldogok legyünk. A hangulat kissé más lesz, mint máskor, de így legalább együtt lesz a szűk család egész karácsony alatt.

Tempfli Zsuzsanna,
5. osztályos

Nekem már nagyon hiányzik a karácsony, mert akkor sokkal több szeretetet kapunk, mint általában. Szerintem ez az ünnep azért lesz másabb, mert nem lehetünk annyit együtt, viszont most jobban fogunk vigyázni egymásra. A karácsony hangulatát meg tudjuk őrizni, mert ez nem arról szól, hogy ajándékokat kapsz. Jó, azt várja mindenki, de most az emberek sokkal inkább egymásra fognak figyelni. A 2021-es évtől pedig azt várom, hogy sokkal többet foglalkozunk egymással, és óvjuk meg a szeretteinket.

Kövér Sára,
5. osztályos

Mint minden évben, úgy ebben a szokatlan helyzetben is eljön a karácsony. Bár sokan arrébb tolnák az ünnepet, mivel most nem lehet a távolabb, esetleg külföldön élő rokonokat meglátogatni. Az ajándékok is minden bizonnyal kisebbek lesznek a szokásosnál, de úgysem erről szól az ünnep, hanem arról, hogy a szűk családdal nyugalomban együtt

ünnepeljünk – amely amúgy eddig sem volt nálunk másképp. Mi idén is megsütjük a mézeskalácsot, megnézzük a kedvenc ünnepi filmjeinket, és körbeüljük a ragyogó karácsonyfát. Az egyedüli különbség az lesz, hogy az Aradon élő nagyszüleimet nem tudjuk meglátogatni, akikkel amúgy is rég nem találkoztam. Úgy gondolom, mindenki örülne a 2021-es év beköszöntével annak, ha a vírus hirtelen káfforrá válna, és minden olyan lenne, mint ezelőtt: az iskolák megnyitnák kapuikat, véget érne az online tanítás, mindenki visszamehetne a szeretett osztálytermébe, és újra együtt lehetne rég nem látott társaival. A felnőttek ugyanakkor visszatérnének munkahelyeikre, és a vendéglátóipar is fellendülne.

Vass
Gréta Árven,
5. osztályos

A jelenlegi élethelyzetben is ugyanúgy várom a karácsonyt és a szilvesztert, mint máskor, de tény, hogy nem lesz ugyanolyan, mint az ezelőtti években. Ez a járvány sok mindent megváltoztatott, de csak azt tudom ajánlani, hogy ne keseredjünk el, mert valamikor ez is el kell hogy múljon. Ez az ünnep több okból is más lesz, mint az ezelőtti években. Például nem lehetünk együtt úgy szereteteinkkel, mint máskor, nem lesznek kültéri események, és még sorolhatnám. A hangulatot azért meg lehet őrizni.

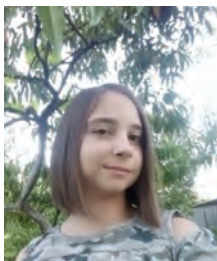
Benedek Dávid,
5. osztályos

A családom és én is még ebben az időszakban is nagyon várjuk a karácsonyt. Szerintem nem fog nagyon megváltozni az ünnep, mert ettől még együtt van a család. Csak apró változások lesznek most, például hogy idén nem megyünk majd kántálni.

Papp Dóra Kitti,
5. osztályos

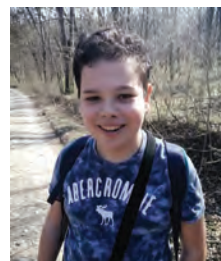
Az utóbbi időben én is sokat gondolkodtam azon, hogy ez a mostani helyzet hogyan változtatja meg a szokásainkat. A karácsony számomra az év legszebb, legszórakoztatóbb ünnepe. Ilyenkor minden díszbe öltözik, az adventi időszakban mi is feldíszítjuk az otthonunkat, adventi kosarat készítünk. Szerintem ugyanúgy fogjuk várni az ünnepet, mint eddig. Néhány dolog viszont megváltozik: nem tudom, hogy a gyerekek karácsonyi szereplését hogyan tartják meg a templomban; még nem tudom, hogy karácsony első napján a nagyszülők is részt tudnak-e venni az ünnepi közös ebéden. Nálunk szokás volt, hogy karácsony másodnapján meglátogatjuk az unokatestvéreket, akik 200 kilométerre laknak tőlünk. Ez a látogatás most biztos elmarad.

Baricz Maya
Helén,
6. osztályos

Én mindig is nagyon szerettem a karácsonyt. Nem is az ajándékok miatt, hanem inkább a hangulatért: hogy leoltjuk a villanyt, s csak a fényecskék égnek, a kisebb gyerekek kimondhatatlan boldogok, mindenki lesi a másik ajándékát, meg természetesen a Reszkessetek, betörők!-et. Nekem sosem az ajándékokról szólt, tehát ha esetleg idén nem lesz annyira sok ajándékre pénzünk, semmiképp sem emiatt leszek csalódott. Ha csalódott leszek azt inkább annak tudnám be, hogy a nagyszüleim a határon túl vannak, és valószínűleg idén nem fogjuk együtt ünnepelni a karácsonyt. A hangulata az ünnepnek nem attól függ, hogy odakint mi történik, sokkal inkább attól, hogy a lakásban és a szívünkben mi zajlik. Ha idén

is iszunk kakaót, eszünk mézeskalácsot meg hasonló finomságokat, akkor nekem egyáltalán nem lesz más a többi évtől. A rokonok persze nagyon hiányoznának az asztaltól, ezért remélem, hogy addigra megnyitják a határokat. A jövő év nem tudom mit tartogat, de szeretném azt hinni, hogy sokkal jobb lesz mint 2020, és minden visszaáll a rendes kerékvágásba. U.i.: egy fehér karácsony biztosan feldobná a hangulatot mindenhol!

Vlad Deniel,
6. osztályos

Én már nagyon várom a karácsonyt, bár ez más lesz, mint a többi. Nem lesznek itt a családtagok és barátok, legjobban a nagymamám hiányzik, a vírus miatt ritkán láthatom, akkor is csak maszkban egy rövid időre. Apukám évek óta külföldön dolgozik, de olyan mintha itt lenne a Mesengernek köszönhetően. Az ölése azért hiányzik. A karácsonyt az anyukámmal fogom tölteni. Nemsokára feldíszítjuk a házat. Minden karácsonykor van fenyőfánk, most is lesz. Az ünnepi hangulat biztos, hogy idén is meglesz. Ha lesz hó, akkor biztos fogunk szánkózni és hógolyózni majd anyukámmal, együtt tévézünk, társasozunk, és jókat beszélgetünk. Ilyenkor anyukám mindig mesél valamit a gyerekkoráról, és jókat nevetünk. Remélem jövőre eltűnik a vírus, és minden olyan lesz, mint régen. Mindenkinek boldog karácsonyt kívánok!

Babrik Viktória,
6. osztályos

Nagyon várom a karácsonyt! Szerintem nagyon szeretetteljes ünnep. Sajnos mivel még tart a koronavírus, ezért nem tarthatjuk meg nagyobb családi körben, barátokkal. Kicsit más lesz ez

most, mint eddig, mivel nem lehet ki-mozdulni, és csak egymás között tudunk ünnepelni. Úgy érzem, hogy unalmasabb lesz az idei karácsonyozás, de különleges is, mivel meg lehet őrizni a hangulatát otthoni programokkal. Remélem, hogy a 2021-es évre a járvány csitulni fog.

Kis
Vanessza Kira,
6. osztályos

A vírustól függetlenül várni kell a karácsonyt. Ez az ünnep kicsit más lesz, mint eddig, ugyanis nem lesz megtartva a karácsonyi vásár a központban, nem lehet majd templomba menni, és a család se ülhet úgy össze, mint eddig. Ennek ellenére ünnep hangulatát szerintem így is meg tudjuk őrizni, de ez a körülöttünk lévő emberektől is függ.

Székely Hanna,
6. osztályos

Szerintem annyiban lesz más, hogy nem találkozhatunk élőben a Mikulással, valószínűleg még a templomba se mehetünk el. Szerintem a hangulatot meg lehet őrizni, ez csak az emberektől függ. Én már nagyon várom!

Pencz Tamás,
5. osztályos

Nagyon várom a karácsonyt. A finom sütitket, ételeket, és minden mást, még akkor is, ha ez idén egy kicsit más lesz. Ha nem lesznek új szabályok, akkor ugyanolyan vidám és családi hangulat lesz, mint máskor. Remélem, lesz elég áru, hogy újra elkészíthessük az ünnepi vacsorát. Nem valami nagy dolog a rántott hús, de attól még nagyon finom. Bizakodó vagyok a jövő évvel kapcsolatban, de nem túl optimista. Tisztában

vagyok vele, hogy a járvány nem fog elmúlni egyik pillanatról a másikra, de most jobban fel vagyunk készülve, mint az év elején.

Malozsák Tímea,
5. osztályos

Most is nagyon várom a karácsonyt, de a legjobb az volna, ha meglátogathatnánk a nagyszüleimet is. Ez az ünnep attól lesz más, hogy nem mehetünk el a rokonokhoz vendégségbe, vagy vakációzni a hegyekbe és külföldre. Szerintem meg tudjuk őrizni a karácsony hangulatát, csak a családtól és tőlünk függ, hogy az ünnep olyan legyen, mint máskor.

Pardek Dalma Adrienn,
5. osztályos

Én már november eleje óta nagyon várom a karácsonyt. Mindig is szerettem, mert olyankor együtt van a család. Ebben a helyzetben is nagyon várom. Ha szeretitek egymást a családokkal, akkor igenis megmarad a hangulata, és ha mindig hálát adtok a Jóistennek, hogy együtt lehettek, akkor nem fog változni a fénye. Csak örüljete minden percnél! A jövő évtől azt várom, hogy mehesünk iskolába, és tudjunk a barátainkkal lenni, illetve ami számomra nagyon fontos még, hogy az oszim egészséges legyen.

Kovács Ákos,
5. osztályos

Számomra a karácsonynak a lényege ugyanaz marad: Jézus születése. Igaz, hogy nem annyian leszünk az ünnepi asztalnál, amennyien szoktunk, de azért a szeretet megmarad. Ilyenkor mindenki kérhet ajándékot: békét, gyógyulást, szeretetet. Remélem jövőre többen tudunk majd együtt ünnepelni.

Dallos Tímea,
6. osztályos

Szerintem a karácsonyra most is ugyanúgy tekintünk majd, mint eddig. Mi várjuk, mert ez karácsony, jön vele a jó hangulat, a hó, a család (meg ugye az ajándékok). Sok esély van rá, hogy nem azt kapjuk, amire számítottunk. Lehet,

hogy nem lesznek ott a családtagok, barátok, akiket már hiányolsz, esetleg nem látsz havat, és az egyedüli karácsonyos dolog a feldíszített fa lesz. De ettől még tudjuk, hogy karácsony van. A dátum december 24. lesz, és ez adja majd a hangulatot. Na, meg otthon is ünnepelhetünk. Otthon is láthatunk fényeket, énekelhetünk karácsonyi dalokat, ehetünk mézeskalácsot. A jövő évtől nem tudom, mit várjak. De ha ugyanígy menne minden, az se lenne akkora gond. Egyszer úgyis vége lesz.

Kis-Mihály Eszter,
6. osztályos

A karácsony az év egyik legszebb ünnepe, együtt vagyunk a családdal, sütünk, főzünk, és jól érezzük magunkat. Ebben az évben ez most egy kicsit másképp alakul, de ennek ellenére is kellemes és örömteli lesz. Szerintem ebben az évben is sok ajándék és meglepetés lesz a karácsonyfa alatt, és remélem, hogy jövő évben már szabadabb körülmények között tudunk ünnepelni a családdal.

Horváth Alexandra,
6. osztályos

Nem lesz semmivel sem különb ez az év, mert ugyanúgy élvezni lehet a karácsony varázsát. Csakis tőlünk függ, hogy karácsonykor mi a fontos nekünk: a család vagy az ajándékok. A jövő évtől nem várok nagy változást, mert a vírus nem tűnik el egy csettintésre. Szerintem most is élvezni kell minden pillanatot a szereteteinkkel, amíg csak lehet.

Ferencsil Beatrix Bernadett,
6. osztályos

Más lesz ez az ünnep, mert csak a családdal tudunk ünnepelni, nem lesz karácsonyi vásár, nem ölelhetjük meg egymást, nem látjuk egymás arcát a maszktól és távolságot kell tartanunk. Remélem, hogy a jövő év boldogabb és szerencsésebb lesz számunkra.

SZATMÁRI BENCE
benceszatmari@yahoo.com

Felmérés Bánffyhunyon a szülői eredményességről

Győznie kell a szülőnek?

A szülő és gyermek közti konfliktusok megoldásának hogyanjáról, kapcsolatunk milyenségéről készítettem felmérést a Kolozs megyei Bánffyhunyon, Thomas Gordon módszerét figyelembe véve. Thomas Gordon (1918. március 11. – 2002. augusztus 26.) amerikai szakember a kommunikációs készségek és a konfliktuskezelés módszereinek széles körben ismert úttörőjeként azzal foglalkozott, miként érvényesül a konfliktuskezelés az oktatásban, a szülők, tanárok körében. Az általa kifejlesztett Gordon Modell-konceptió ma már világszerte ismert. A kérdőívet 50 gyermek szülője töltötte ki. A megkérdezett szülők a társadalom minden rétegét képviselik Bánffyhunyon lakossága összetételének megfelelően.

Ki kit változtat meg?

A szülő problémáira Gordon szerint háromféle megoldás kínálkozik: próbálja a gyereket megváltoztatni, próbálja a környezetet megváltoztatni, próbálja önmagát megváltoztatni.

Megpróbálja a gyereket megváltoztatni, vagyis mondhat olyat, amitől remélhetőleg megváltozik a gyerek viselkedése. Semmiképpen nem úgy, hogy közlésorompókat állítunk útjukba. Ha kész megoldást közlő üzeneteket küldünk, akkor a saját megoldásunkat adjuk át neki, kifejezzük vele, hogy a saját igényeink fontosabbak, mint az övéi. Ezek ellenállást, bizalmatlanságot közölnek vele. A lekezelő üzenetek a gyereket rossz színben tüntetik fel, rombolják önértékét.

A Gordon-modell szerint a hatékony üzenetek kétségkívül az „én-üzenetek”. Így nevezi T. Gordon azokat az üzeneteket, amelyek arról szólnak, hogy milyen érzést okoz nekem, szülőnek a gyermekem viselkedése. Ezekben az üzenetekben az alany mindig az „én”. Például: „Nem tudok pihenni, ha az ölembe mászol.” „Elmegy a kedvem a rendcsinálástól, ha azt látom, hogy a rend nem tart egy órát sem.” Ezek hatékonyan befolyásolják a gyereket, mert szívesebben változtatja meg a szülő számára elfogadhatatlan viselkedést,

és nem kártékony a szülő-gyerek kapcsolat szempontjából sem.

Az én-üzenet a gyerekre bízva, mit tegyen, segíti, hogy fejlődjön, és megtanuljon felelősséget vállalni tetteiért. Nem vesszük el a felelősséget tőle, megbízunk abban, hogy a helyzettel elboldogul, és bízunk benne, hogy igényeinket tiszteletben fogja tartani. Ezenkívül őszinteségre sarkallja a gyereket. Ha mi elmondjuk neki őszintén, hogy mi az, ami minket bánt, ő is őszintén közli majd, amit érez. Elmondani valakinek, hogy mit érzünk, sokkal kevésbé fenyegető hatású, mint ha azzal vádolnánk, hogy szándékosan rossz érzést okozott. Ez az őszinteség,

A szülők egy részének az a meggyőződése, hogy a lakás kizárólag csakis az ő otthonuk, ezért a gyereket arra kell szoktatni, sőt idomítani, hogy ennek megfelelően viselkedjen.

nyitottság bensőséggé teszi a szülő-gyerek kapcsolatot. Ha a gyermekem olyannak lát engem, amilyen vagyok, ez őt is arra serkenti, hogy valódi lényében mutakozzon meg előttem. Elidegenedés helyett egyre szorosabbá válhat a kapcsolat szülő és gyermek között.

Sok szülő követel, büntet

A gyermekeknek – csakúgy, mint a felnőtteknek – néha fogalmuk sincs, hogy érint másokat a viselkedésük. Saját céljaikra figyelvén egyáltalán nincsenek tudatában annak, hogy milyen következményekkel jár a másik emberre nézve az, amit éppen csinálnak. De amint megmondják nekik, többnyire igyekeznek tapintatosabbak lenni, a figyelmetlenség figyelmességgé alakulhat. Ilyenkor így fogalmaznak: „Nem tudtam, hogy ennyire

zavar.” „Fogalmam sem volt, hogy idegesítelek vele.” „Jó, hogy mondd, mit érzel!”

Megkérdeztem a szülőket, mit tennének, ha: „tízéves gyereked uzsonnát készített magának, és utána mindent ott hagyott az asztalon. Nem sokkal korábban takarítottad ki a konyhát, és tisztán akartad találni, mikor a vacsorakészítéshez kell hozzáfognod.”

Ebben az esetben a szülők 34%-a parancsol, követel, utasít, büntet. 14% válaszolta azt, hogy a gyerek sok figyelmeztetés után elrakja. 14% elmondja, mit kellett volna tennie, s kéri, hogy máskor tegye meg. 12% örvend, hogy elkészítette az uzsonnát, meg is dicséri érte. 6% nem csinál ebből gondot, rendet rak a gyerek után, 6% válaszolta, hogy együtt teszik meg. 4% megmagyarázza a gyereknek, hogy mit kellett volna tennie.

A szülők többsége ilyen üzeneteket küld gyerekeinek: „Takarítás össze magad után!” „Nem tudod eltenni a dolgokat, miután használtad őket?” „Nagyon rendetlen vagy!”

Talán hatékonyabb lett volna én-üzenet formájában megmondani a gyerekeknek: „Nincs sok kedvem bármit is kedvedre tenni, ha te nem tartod be a megállapodásunkat. Így kihasználva érzem magam.” „Nehéz így vacsorát főzőm, hogy kerülgetnem kell ezt a sok mindent az asztalon.”

Ezek a szülői reakciók nagy valószínűséggel hatékonyabbak, mert a felnőtt nem hibáztat, nem szégyenít meg, és kész megoldást sem közöl. Azáltal, hogy csak közöljük a gyermekkel, hogy milyen érzést vált ki viselkedése, nem serkentjük őt ellenállásra. Így a gyerek bizonyára megpróbál változtatni viselkedésén, közben önfegyelmet és felelősségtudatot tanul.

Minden szülő találkozik olyan helyzettel, amikor az én-üzenet nem segít a gyermek zavaró viselkedésének megállításában. Ilyenkor a gyermeknek szüksége van arra, hogy így viselkedjen, hiába tudja, hogy ezzel zavarja a szüleit. A szülő-gyerek kapcsolat leglényegesebb kérdése, hogy ezek a problémák hogyan oldódnak meg.

A győztes-vesztes típusú gondolkodás

A legtöbb szülő úgy gondolkodik a konfliktusról, hogy valakinek veszíteni kell, miközben a másik győz. Ez a győztes-vesztes típusú gondolkodás áll a mögött a tévovázás mögött is, hogy vajon inkább szigorúan (a szülő győz) vagy engedékenyen (a gyerek győz) kellene nevelni.

hogy engedelmességre bírja, 2% véleménye szerint nem kell a gyermeknek mindig engedelmesnek lenni.

A gyerekek többnyire zokon veszik szüleiktől, ha valamire kényszerítik őket. Igazságtalannak érzik ezt. A szülő gyakran megkapja a remélt engedelmességet, de gyereke haragos elidegenedésével fizet érte. A gyermeknek nem lesz módja ön-

erőszakot a gyerekevelésben, 42% csak szóbeli erőszakot alkalmaz, 28% nem alkalmaz erőszakot. A gyermek védekezik az erőszak ellen. Ez a védekezés különböző formában jelenhet meg. Például: ellenállás, lázadás, düh, agresszió, hazudozás, rejtőzködés, hízélgés, visszahúzóds, tétlenség, szüntelen tévézés, sőt betegeskedés, elcsavargás, kábítószerezés, depresszió. Ahogy a gyerek egyre kevésbé lesz tehetetlen, ahogy igényei kielégítésében egyre kevésbé függ szüleitől, úgy veszti el fokozatosan hatalmát a szülő, aki rémülten tapasztalja, hogy ellenfelet nevelt. Megkérdeztem a szülőket, mi a véleményük a következő vallomásról:

„Kötelességem, hogy bármilyen esz-közzel az általam helyesnek tartott viselkedés irányába befolyásoljam a gyermekem magatartását, hiszen ez a társadalom szerint kívánatos magatartás.”

A válaszok ekképpen oszlottak meg: 54% igennel, 14% nemmel válaszolt, 20% szerint igen, de nem bármilyen áron, 12% meghallgatja a gyermek véleményét is, de nem érzi feltétlen kötelességének.

Felmerül a kérdés, hogy jogos-e az emberi kapcsolatokban a hatalmi eszköz alkalmazása, ha „jóindulattal” alkalmazzák, vagyis a „másik ember érdekében” vagy a „társadalom javára”. A probléma az, hogy ki dönti el, mi szolgálja a társadalom érdekeit. A szülő? A gyermek? Bárki tévesen minősítheti mások javát szolgálónak azt, amire parancsot ad. A hatalmaskodásnak nem túlságosan meggyőző indoklása, hogy „én a te érdekében teszem”, vagy „apa jobban tudja”.

Egy másik vetülete a kérdésnek, hogy a szülő nem befolyásolja a gyereket, hanem kényszeríti bizonyos viselkedésre, vagy visszafog bizonyos viselkedést. Így nem győzi meg semmiről sem a gyereket, aki azonnal visszavált régi viselkedésére, amint a szülő eltűnik, hiszen saját igényei ettől még nem változtak meg. Azok a szülők, akik hatalmukkal élnek, tulajdonképpen csökkentik befolyásukat a gyerek felett, mivel az erőszak lázadásra indít. A gyerek sokszor úgy védheti meg magát ettől, hogy az ellenkezőjét teszi annak, amit elvárnak tőle.

Az arany kompromisszum

Nyilvánvalóan azoknak a szülőknek van nagyobb befolyásuk a gyerek felett, akiknek a módszerei nem váltanak ki ellenkezést. A befolyásolás erőszakmentes

A szülő-gyerek közti harmonikus kapcsolat egyik alappillére az empatikus elfogadás

Ilyen módon a gyermekkel való egész kapcsolatukat hatalmi harcként élék át, az akaratok háborújaként, amelyben a legfőbb kérdés, hogy ki győz. Arra a kérdésre, hogy hogyan oldja meg a helyzetet, ha a gyereke igénye konfliktusba kerül az ön igényével, a szülők 28%-a fontosnak tartja, hogy a szülő győzzön, 2% viszont nem tartja ezt fontosnak, 46% ingadozó, 24% megbeszéli a gyerekkel a problémát, és elfogadható megoldást keresnek. Több szülő számol be olyan megoldásról, mint például: „Megmagyarázom neki, hogy miért nem teljesíthető a kérése.” „Rábeszéléssel, meggyőzéssel érek el eredményt.” Mások így vélekednek: „Megbeszéljük a problémát, és próbáljuk valamit valamire alapon megoldani.” „Megegyezzünk a gyerekkel, hogy mindkettőnk igénye érvényesüljön.”

Egy másik kérdés a következő volt: „Hogyan próbálja meg gyermekét engedelmességre bírni?”

A szülők 82%-a a meggyőzést, rábeszélést, kényszerítést, 8% a fenyegetést, büntetést, 4% a verést, 2% a zsarolást alkalmazza, 2% megajándékozza gyermekét,

figyelmet, belülről irányított, maga kezdeményezte felelős viselkedést tanulni.

A gyermek védekezik az erőszak ellen

Ha többnyire a gyerek győz, és szülei veszítenek, a gyermeknek azt súgja a tapasztalata, hogy az ő igénye mindig fontosabb, mint bárki másé. Az ilyen gyermek fegyelmezetlen, kezelhetetlen, önző, követelőző. Hiányzik belőle az önfegyelem. Míg az első módszert gyakorló családban (ahol a szülő győz) a harag a gyermek felől a szülő felé áramlik, addig a második módszerrel élő otthonokban (ahol a gyerek győz) a szülő felől a gyermek felé. Az ilyen szülők így panaszkodhatnak:

„Én egészen addig engedékeny vagyok a gyerekemmel, míg végül nem tudom elviselni őt. Akkor aztán elkezdem a parancsuralmat, és addig folytatom, míg végül magamat sem bírom elviselni.”

Ezt a kijelentést a szülők 54%-a helytelennek ítéli meg, 22% gyakran, 24% ritkán éli át.

A legtöbb szülő a hatalom bevetését választja nevelési eljárásaként. A megkérdezett szülők 30%-a alkalmaz tetteles

módszerei sokkal valószínűbbé teszik, hogy a gyerek mérlegeli majd a szülő elgondolásait és érzéseit, s ennek nyomán a kívánt irányba változtat is magatartásán. Gordon elveti a győztes-vesztes módszereket. Helyette olyat kínál, ahol mindkét fél győz, mert a megoldásnak mindkét fél számára elfogadhatónak kell lenni. Ezt a módszert „vereségmentes módszernek”

döntés született-e. Hatékony kommunikálás nélkül ez a módszer nem működik jól. A szülőnek értő figyelemmel kell meghallgatni a gyermek érzéseit, igényeit.

Magunkat és másokat elfogadni

Ha a szülő a problémagazda, hatékonyságának eléréséért próbálkozhat a környezet megváltoztatásával is. A szülők egy

hogy milyen szoros az összefüggés saját magunk elfogadása és mások elfogadása között. Aki saját magát elfogadja, az valószínűleg sokkal több elfogadást érez mások iránt is. Aki viszont sok mindent nehezen tűr el önmagában, az másokban is gyakran talál kivetnivalót. A megváltoztathatatlan elfogadása különösen fontos. Számítalan gyerekviselkedés kapcsán

Az egészséges emberi kapcsolatokban mindenki fél megengedi a másinak, hogy különálló lény legyen

nevezi. A vereségmentes módszer lényege abban áll, hogy ha a szülő és a gyerek igényei ütköznek, akkor együtt, egyenlő félként olyan megoldást keresnek, amely mindkettőjük számára elfogadható. Mindketten ajánlanak megoldási lehetőségeket. Ezeket együtt kritikusán kiértékelik, majd döntést hoznak a mindkét fél számára elfogadható végső megoldásról. E módszer alkalmazásával a szülő tiszteletben tartja a gyerek szükségleteit, de a sajátjait is. A gyereket pedig arról győzi meg, hogy: „Próbáljunk olyan megoldást találni, amely mindkettőnk számára elfogadható. Így eleget teszünk a te igényednek is és az enyémnek is. Egyikünk sem veszít, mindketten nyerünk.” A vereségmentes módszer hat lépését betartva a megoldás sikeres lehet: a probléma megfogalmazása én-üzenet formájában, ötletgyűjtés a megoldáshoz, a javaslatok mérlegelése, döntés a legjobb javaslat mellett, gyakorlati lebonyolítás, időről időre ellenőrizni, hogy jó

részének az a meggyőződése, hogy a lakás kizárólag csakis az ő otthona, ezért a gyereket arra kell szoktatni, sőt idomítani, hogy ennek megfelelően viselkedjen. Vagyis addig kell nyirbálni a gyereket, míg sok fájdalom árán meg nem tanulja, mit várnak el tőle a szülői házban. Az ilyen szülő elvárja, hogy az alkalmazkodást egyoldalúan a gyerek végezze. Egy másik lehetőség a problémák megoldására, ha a szülő igyekszik önmagát megváltoztatni.

A vereségmentes módszer nagyszerű sikereket hozhat, ha kellő ügyességgel alkalmazzák, mégis elkerülhetetlenül maradnak olyan konfliktusok, amelyeknél nem várható elsimulás. Ebben az esetben a régi hiedelmeket kell eloszlatni a szülői szerepről. Sok konfliktust megelőzhetünk önmagunk változtatásával. A szülő ugyanis képes megváltoztatni saját hozzáállását gyerekei egy-egy magatartásformájához. Szakemberek bebizonyították,

egyszerűen nem várhatja a szülő, hogy meg tudná változtatni. Az egyetlen lehetőség ennek az elfogadása. Az egészséges emberi kapcsolatokban mindkét fél megengedi a másinak, hogy különálló lény legyen. Minél erősebb ez a szemlélet, annál kevésbé akarják egymást megváltoztatni, annál türelmesebbek egymás sajátosságaival és másságával szemben. Vannak szülők, akik képesek változni, és egyre több magatartást elfogadni azáltal, hogy felfedezik gyerekeikben a független, különálló embert, aki sajátos egyedi lény. A gyerekeknek joga van, hogy azzá válhasson, amivé válni belső lehetőségei engedik.

A júniusi számunkban megjelent írás befejező része

TÖRÖK ILONA

torokilona89@yahoo.com

Régi idők karácsonyai, szokásai és játéakai

A téli időszak várva várt ünnepe a karácsony. Már az ókorban is köszöntötték a téli napfordulót. Mithrashoz, a fény, a legyőzhetetlen nap istenéhez kötötték. Újévkor a rómaiak ajándékkal, sztrénával kedveskedtek egymásnak. A keresztény vallás ezeket a képzeteket a megváltó Jézus alakjához kapcsolta, születését december 24-e éjszakáján ünnepli a 4. század óta.

Brunszvik Teréz és a karácsonyfa-állítás kezdetei

A karácsonyi termő ág, életfa a megújuló természet ősi jelképe, amely az európai keresztény hagyományban bibliai elemekkel gazdagodott. A karácsonyfa állítása azonban újabb keletű, 16–17. századi német protestáns környezetben alakult ki. Magyarországon az 1820-as évektől tudjuk nyomon követni ezt a szép szokást. A magyarországi óvoda megalapítója, Brunszvik Teréz, valamint a Podmaniczkyak az első között jártak, akik elterjesztették a karácsonyfa-állítást az országban. A Podmaniczky családnál ekkor minden gyermek külön kis feldíszített fenyőfácskát kapott, ajándékok kíséretében. A 19. század végére az örökzöld, felékesített karácsonyi fa már nemcsak a főúri és a gazdag polgári rétegek körében terjedt el, hanem a módosabb paraszti családoknál is – olvasható a Magyar Nemzeti Múzeum honlapján.

Karácsonyfa-díszítés 1920–1945 között

A karácsonyfa-állítás szokása a Horthy-korszakban már általánosan elterjedté vált, falun és városon egyaránt. A valódi fenyőágakat és kis fácskákat ennek az időszaknak a megújult, modernizálódott stílusa, anyaghasználat és előállításmódja szerinti díszekkel ékesítették. A terméseket, a tradicionálisan kézműves technikával készülő díszítőelemeket felváltották a sorozattermékek, első hírnökeként a karácsony iparszerűvé és

kereskedelmivé válásának. Megjelentek a boltokban az ezüstlamellák, a fémlemezspirálok, a jégcsapok, a gyertyatartók és az üvegfigurák. Továbbbörkítődtek azonban a leghagyományosabb formák is: a Napot, a fényt, a magát Krisztust jelképező alma üveggömbbé lényegülve (első darabjaik Thüringiából származtak), s a paradicsomi kígyót imitáló, tekergőző girlandok, őrizve a karácsony ősi szimbolikáját, azaz, hogy „földre szállt az Ég”. A fa tetejére még mindig a pásztorokat a jászolhoz vezető csillagra is utaló, kis fehér selyem („angyalhajas”) korongdísz tették, közepén az angyallal. Szenteste meggyújtották a

A fa tetejére még mindig a pásztorokat a jászolhoz vezető csillagra is utaló, kis fehér selyem („angyalhajas”) korongdísz tették, közepén az angyallal. Szenteste meggyújtották a karácsonyfán a gyertyákat, csillagszórókat égettek, hogy elűzzék a sötétséget, a gonoszt, s megjelenítsék a fényhozó Jézust, a Világ Világosságát.

karácsonyfán a gyertyákat, csillagszórókat égettek, hogy elűzzék a sötétséget, a gonoszt, s megjelenítsék a fényhozó Jézust, a Világ Világosságát. Profánabb, de annál mellőzhetetlenebb tartozéka a karácsonyfának az édesség: a kezdeti ostyás díszítést csakhamar felváltották a mézes süteménydíszek. Az első szaloncukrot a Gundel cég készítette 1895

körül. Azóta is kizárólagos magyar sajátosság – desszertként és fadíszként egyaránt.

A betlehemek hagyománya

A Máté evangéliuma szövegét alapul vevő, a Szent Családot a bibliai szereplőkkel a középpontba állító karácsonyi betlehemek készítésének katolikus hagyományát, a magyar betlehemépítés Schwartz Elemér ciszterci szerzetes által vezetett mozgalmának erősítését – a nyugati hatás ellensúlyozása céljából – az 1930-as években újjátették fel. A felállítható betlehemek, kis jászlak, a kegyesség tárgyai a családi ünnep részévé váltak, és bekerültek az otthonokba is, a karácsonyfa alá. A faállítás protestáns eredete fokozatos halványodásával a két felekezeti megközelítés immár nem zavarta egymást. A német eredetű, igényes kivitelezésű, papírbetlehem változatai gyorsan terjedtek a városi polgári középosztály körében is.

A karácsony – elsőrendű, kultikus-vallási jelentősége mellett – az ajándékozásról szól, eredendően a gyermekek megajándékozásáról. A téli ünnepkörben a 16. századig az ajándékozás alkalma Szent Miklós napja volt. A reformáció óta azonban ez a szerep áttevődött karácsonyra: a protestáns hagyományok szerint Európában már nemcsak a katolikus szent ünnepen ajándékoznak, hanem Jézus Krisztus születésének napján is. A karácsony családi ünneppé vált, ekkortól a szülő-gyerek viszony is bensősegebbé. Az ajándékozó az angyalok segítségét elfogadó Jézus. A titokzatos körülmények közt megkapott ajándék pedig nem lehet más, mint a gyermekek öröme, a játék. A játékszerek, a játékeszközök gyártóinak, forgalmazóinak (később a felnőttek ajándékai esetében is) ez az év legnagyobb lehetősége a legnagyobb hasznot hozó árueladásra. Az 1920–30-as években a játékszerraktárak (Budapesten például a Kertész Tódor-, a Liebner Zsigmond- és a Késmárky és

Illés-féle, azaz az Árkád Bazár játékeskedések) árjegyzékekben kínálják a már nem csak „nürnbergi” (nürnbergi és más német), Harz- és érchegységi, de magyar gyártású játékok tömkelegét.

Gipsz és fa állatfigurák, pörgettyű

A legklasszikusabb játékok, a babák, a bababútorok és edények, a mackók, az ügyességi játékok, a gipsz és fa állatfigurák, a fa építőkockák, a pörgettyű, azaz a fiúkat és a lányokat felnőtt életre nevelő darabok a legsikeresebbek. A korszerűen igényes kivitelű gyári késztermékek a kereskedelmi kínálatból származtak. Ritka kincs a két kerek faállatka: az igen elterjedt játékfajtából alig maradt meg néhány darab. A kiskutya és a tyúk a Füleki Iparművek Rt. játékkészítő üzemegységében készült az 1940-es évek elején, Bencze László festő és grafikus, iparművész tervei alapján, bükkfából, nitrofestékkel festve, lakkozva. A csomagolóanyagok kiváló reklámhordozó sajátosságának kihasználását jelentősen elősegítette, hogy neves iparművészek tervezték grafikájukat. Az alkalmazott grafika az 1910-es évektől vált új, önálló művészeti ággá. A Mikulás-motívumos desszertes és a Stühmer-bonbonos dobozok a belsőépítész-grafikus Kaesz Gyula feleségének, Lukács Katónak a munkái. Az egykor a Vörösmarty téren álló, 1931-ben éppen Kaesz Gyula tervei alapján a legmodernebb cukrászdaépületté átalakított Floris cukrászda dobozának felületi rajzát pedig Kozma Lajos tervezte. A Gerbaud-doboz felülete herendi porcelánminta. A felnőttek hagyományos karácsonyi ajándékait, a ruhaneműket tartalmazó díszdobozok közül a „GE-VI” jelzésű harisnyásdobozt Vogel Erik grafikája díszíti. A kúpos harisnyatartó doboz („GFB Pók”) a Guttmann-Fekete-Budapest harisnya és kötöttáru-gyár (az Aranypók elődje) ajándécsomagolása az 1920-as évekből. A Mikulás-celofánzacskó Budapest sorra nyíló nagyáruházainak egyikét, Ruttkai (Rosenberg) Antal 1925-ben a Rákóczi úton megnyitott Magyar Divatcsarnokának reklámját hordozza.

A szovjet minta: fenyőünnep

A Kádár-korszakban szovjet mintára a Mikulásból Télapó, a karácsonyból

fenyőünnep lett: a szokás vallási tartalmát igyekeztek elfeledtetni. Eltűntek a betlehemek, s a karácsony egyre inkább az ajándékozás alkalmává vált. Fát azonban változatlanul állítottak, nagyrészt hasonló díszekkel, bár a gömbök színebbek és mintázottabbak lettek: modern, hősillámos, „op-art”

**Profánabb, de annál mel-
lőzhetetlenebb tartozé-
ka a karácsonyfának az
édesség: a kezdeti ostyás
díszítést csakhamar fel-
váltották a mézes süte-
ménydíszek. Az első sza-
loncukrot a Gundel cég
készítette 1895 körül. Az-
óta is kizárólagos magyar
sajátosság – desszertként
és fadíszként egyaránt.**

mintás felületük már nem emlékeztetett a dísz szakralitására. A néhány alapízben, gyári sorozatterméként előállított konzum szalonzukor az 1960-as évek végére desszertjellegűt öltött: zselével töltötték, csokoládéval vonták be. A játékgyártás- és kereskedelemben a korszakra jellemzően a legtöbb játékot a termék- és anyagfajta szakosodó

játékkészítő szervezetekben állították elő. Parókás és formált hajú babákat egyaránt lehetett kapni.

Karácsonyi népszokások

A mendikálás elnevezés (mendieare annyi, mint koldulni) a szokás adománygyűjtő jellegére utal. Elsősorban a gyerekek jártak adományt kérni ez idő tájt. Kisebb-nagyobb csoportokba verődve bekéredzkedtek a házakhoz és némi ajándék fejében karácsonyi énekeket énekeltek. Kántálásnak nevezték a karácsonyi énekes, verses köszöntőt. Az elnevezés a köszöntő énekes jellegére utal, mivel énekkel köszöntötték a ház lakóit. Elsősorban a felnőttek jártak kántálni este, az éjféli óráig. A betlehemezés Jézus születésének történetét bemutató, ma is élő, egyházi eredetű népi játék. Szereplői általában pásztoroknak öltözve, házilag készített jászollal vagy betlehemi kistemplommal járnak házról házra.

Szent énekekkel, tréfás párbeszéd-ekkel elevenítik fel Jézus születésének eseményeit.

A pásztorjárás szereplői karácsony este éjfélig járták a házakat. Kifordított bundát viseltek, tarisznyát tettek a vállukra, kezükben pásztorbotot tartottak. A kispásztor vitte a betlehemi jászolt. Énekeket adtak elő, majd a végén adományokat vártak a ház urától.

K. J.

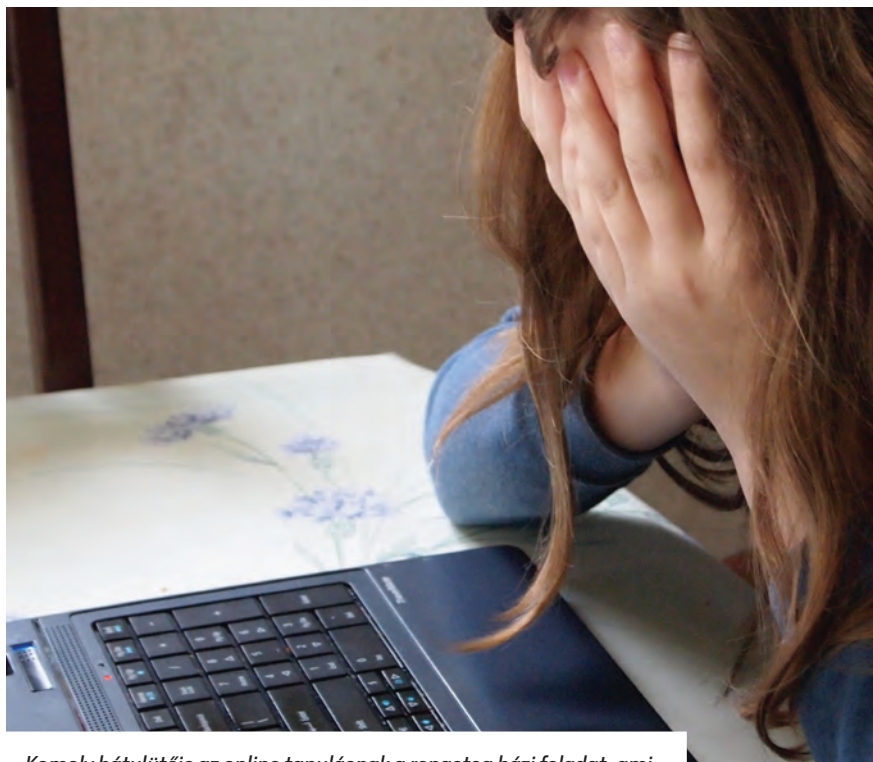
A számonkérés az online oktatás legnagyobb gondja és dilemmája

„Nem könnyű virtuálisan diáknak lenni”

Változott az utóbbi hónapokban a tanítási és a tanulási színvonal? Mérvadó az online számonkérés? Hogy lehet bírni a napi többórás virtuális oktatást? Többek között ezekre a kérdésekre próbál választ adni a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium közösségi oldalán közzétett bejegyzés. A koronavírus-járvány kétségkívül sok változást idézett elő az élet minden területén. A fertőzésveszély miatt a legtöbb tevékenység átkerült online térbe, így például az oktatás is. Az új rendszer a tanárok, diákok és szülők számára egyaránt kihívást jelent. A János Zsigmond Unitárius Kollégium (JZSUK) közösségi oldalán közzétett bejegyzés szerint az online oktatás olyan kérdéseket vet fel, amelyeket nem lehet válasz nélkül hagyni. „A válaszaink sem biztosak, csupán tapogatózunk az online űrben” – olvasható a kolozsvári iskola Facebook-oldalán.

Csak látszólag vannak együtt

Felvetődik a kérdés, hogy lehet-e azon a színvonalon tanítani és tanulni, amelyhez eddig hozzászokott az iskola közössége? Mint írják, a válasz egyértelműen nem, viszont az alkalmazkodás, innováció és kreativitás hatékony menedék lehet. A tanító, a tanár sokkal többet készül az online órájára, reál tantárgyak esetében beveti a különböző digitális táblákat, ahhoz, hogy érthetővé tegye az új leckét, a többi tantárgynál szintén teljesen újszerű megközelítésekkel próbálják közelebb hozni a tematikát. Mégis gyakran érzi a pedagógus, hogy nem olyan ez az egész, mint amikor szemtől szembe magyaráz el valamit, és arra úgy lehet visszakérdezni, hogy érthető magyarázat is van rá a tanteremben. „Más az online szféra, látszólag együtt vagyunk, ha kamerát és mikrofont kapcsolunk, látjuk is egymást, mégis óriási a szakadék. Márpedig ebben kell léteznünk még akkor is, ha nagyon nem tetszik. A kérdés sokkal inkább így vetődik fel: Ha már ez van, és így van,

Komoly háttulütője az online tanulásnak a rengeteg házi feladat, ami rászakadt a diákokra

akkor hogyan tudjuk kihozni belőle a legtöbbet?” – mutatnak rá a naplóbegyűjtésben.

Arra is kitérnek, hogy a pedagógusi tapasztalat alapján nemigen mérvadó az online számonkérés.

Erről konkrét statisztikák léteznek, hogy az a diák, aki az osztályteremben közepes tanuló volt, vagy talán még az sem, a virtuális térben „megváltozik”, és a rögtönzések, beadott dolgozatok, felmérések hirtelen hibátlanra sikerednek. „Kérdés, hogy kit csap be tulajdonképpen a diák? Megéri-e minden online (netán családi) segédeszközt bevetni egy jó jegy érdekében, ha a vizsgák amúgy is élőben zajlanak majd, és a konkrét tudást fogják felmérni?” – vetik fel a posztban. Mint írták, a számonkérés jelen pillanatban az online oktatás legnagyobb gondja és dilemmája. Nagyon sok keserűség gyűlt

fel már tanítóban és tanárban egyaránt, mert szinte lehetetlen állandóan olyan online feladatot kitalálni, amit a diák odahaza segédeszközök és más egyéb trükkök nélkül megold majd, hogy aztán az erre adott jegy valós és megérdemelt legyen. „Márpedig van-e értelme olyan házi feladatokat adni, amelyekre a válasz internetes copy-paste és ezekből senki semmit nem fejlődik majd?” – részletezik az újabb dilemmát. Rámutatnak, szülőként is nagyon nehéz lehet a közéletet megtalálni, hogy ne folyamatosan a gyermekét fedezze és kimentse az ember, és a helyzet másik végletén meg szintén ne őt szidalmazza azért, mert nem úgy teljesít, ahogyan lehetne.

Egyre nehezebb az online oktatás

A naplóbegyűjtés szerint egyre nehezebben lehet bírni a napi többórás online

tanítást. „Anélkül, hogy itt túlságosan belemennénk a különböző tagozatok más-más megközelítést igénylő problémáiba, nagyon nehéz folyamatosan igényes órákat megalkotni, amelyek lekötik a gyerekeket, és ezek hasznosak is maradnak számukra. Talán ilyenkor mutatja meg a foga fehérjét a romániai tanügyi rendszer, amely elavult, túlsúlyos és sok esetben teljesen fölösleges követelményekkel bombázza a 21. század diákját, amely eleve másra van már kódolva agyilag” – állapítják meg a kiírásban. Hozzáteszik, a pedagógusnak is van családja, legtöbb esetben iskolás korú gyermekei, amely teljesen új helyzet elé állította most: a munkahelye hazaköltözött oda, ahonnan különböző szobákból online tanulás folyik. Hogyan lehet itt gondoskodni édesanyának, odafigyelő apának maradni, amikor az ember a laptopjával a konyhában kapott már csak helyet, hogy 30 kis online kockába bújít gyermeknek magyarázhasson.

A tanár mindent lát?

Mondják (még diákkörökben is), hogy a tanár mindent lát: minden olyan mozdulatot, papírfecni továbbadást, órán való evést, sugást, puskázást, amiről a diák álmában sem gondolná, hogy ez nyilvánvaló. Az online tanítás aligha különbözik ettől. A tanárnak most is azonnal nyilvánvaló, ha a gyermek arcában ott világít a monitor mellett a saját telefonjának fénye, és anélkül, hogy kitalálja hány másféle ablak van megnyitva a Teamsen kívül, eléggé világos, hogy a diák nem minden esetben a szakóra elkötelezett hallgatója. Ugyanakkor a diákok számára is sok nehézséget jelent az napi többórás online tanulás. Tapasztalatok alapján képtelenség napi 6-7-8 órát monitor előtt eltölteni úgy, hogy maximális odafigyeléssel a diák csak ezzel foglalkozzon. Megesik, hogy a tanár tíz perc után „elveszíti” a diákot, aki teljesen más dolgokkal foglalkozik. Ugyanúgy ott ül a monitor előtt a székeben, hiszen bármikor szólítható és számonkérhető, de ettől még nem biztos, hogy a teljes tanóra valós résztvevője. Van jelzés arról is, hogy vizsgatantárgy esetében keményen kínlódik az illető, hogy ottmaradjon agyilag, képi- leg a témánál, de egy bizonyos idő után mégis olyanná válik az online óra, mint egy YouTube-videó.

Kell a képernyőtől távol töltött idő

Egy másik komoly hátulütője az online tanulásnak a rengeteg házi feladat, ami most egyszerűből rászakadt a diákokra. Valószínű, hogy most minden tanár minden tantárgyból igyekszik mérhető feladatokkal ellátni a diákokat, de adott pillanatban a nap 12 órája sem elegendő már megfelelni mindennek. A jelzések közül okulva a kolozsvári iskolában arra kérték a tanárokat, hogy havonta egy tantárgyból csak egy projekt legyen, a felmérő az osztállyal közösen egyeztetve olyan napra kerüljön, amikor másból nincs felmérő, az úgynevezett Assignment jellegű Teams-feladatok kapjanak emberi mércével elvégezhető határidőt, így maradnak az online felélések és a napi rögtönzések, amelyek

Tapasztalatok alapján képtelenség napi 6-7-8 órát monitor előtt eltölteni úgy, hogy maximális odafigyeléssel a diák csak ezzel foglalkozzon. Megesik, hogy a tanár tíz perc után „elveszíti” a diákot, aki teljesen más dolgokkal foglalkozik.

még mindig kellő meglepetéssel szolgálhatnak.

„Hát nem könnyű online diáknak lenni sem, ez biztos. És még így is szólni kell a délutánról, hiszen ha a nap online része lejár, még maradnak a házik, a megoldandó és beküldendő feladatok. Itt a szülők empátiájára és segítségére is nagy szükség van olyan értelemben, hogy lehetőleg találják meg az egyensúlyt az elvégzendő házimunka és az iskolai feladatok között” – hívják fel a figyelmet a bejegyzésben. Hozzáteszik, rendkívül fontos az, hogy az online időt ellensúlyozva minden naprészt valamilyen fizikai mozgással, kapcsolódással és a képernyőtől távol töltsenek a diákok, hogy ezáltal is kicsit szellőztessék agyukat attól, amiben naponta létezniük kell.

„Remélhetőleg nem kell sokáig ebben a létállapotban iskolásdit játszani, hiszen mint kiderült, ez egyik félnek sem kedvező. Reménykedjünk, hogy alkalmazkodóképességünk, kreativitásunk, türelmünk és empátiánk elég erős marad ahhoz, hogy felszínen maradjunk, ehhez kérjük minden diák-tanár-szülő megértését és segítségét” – olvasható a János Zsigmond Unitárius Kollégium naplóbejegyzésében.

Csökkentik a tanórák időtartamát

Ugyanakkor a kolozsvári iskola vezetőtanácsának kérésére a tanári karral történt egyeztetések során próbajellelleggel – a jelenlegi törvények által is megengedett – segítő intézkedéseket hoztak november végén. Ezek többek között arra térnek ki, hogy az általános osztályokban az órák időtartama legtöbb 40 perc. Ez különösen a vizsgatantárgyak esetében lehet 40 perc, a többi tantárgy esetében javasolt a 30-40 perc közötti időtartam, így esetenként lehetnek hosszabb szünetek is. A középiskolásoknak az órák 30-45 perc közötti időtartamúak lesznek, itt is a maximális idő a vizsgatantárgyak, illetve néhány reál tantárgy esetében áll fenn. A pedagógusok igyekeznek kialakítani az aszinkron oktatást, amely azt jelenti, hogy esetenként nem indul online óra, hanem a diák egy meghatározott feladatot végez el (pl. esszé írása), amely mentesíti attól, hogy a képernyő előtt kelljen ülnie. Egy hónapban egyszer terveznek aszinkron tanítási napot is, például minden hónap egyik péntekén online órák helyett a diák önállóan dolgozik néhány órát. Itt kivételt képeznek majd a vizsgák előtt álló osztályok, akiknek rövidített online tanítási napjuk lenne, kizárólag vizsgatantárgyakból. Csökkenteni kívánják a házi feladatok számát, havonta egy tantárgyból csak egy projekt készülhet, és hétvégékre is igyekeznek minimalizálni a házikat. Az intézkedések szerint az online tornaórák kiválthatóak azoknak a diákoknak, akik rendszeresen sportolnak, és erről megfelelő dokumentáció készül (sportklub igazolása, applikációk, amelyek a rendszeres mozgást mérik, videófelvételek, stb.) Arra kéri a diákokat, hogy minél többet mozogjanak, sportoljanak, és étekezzenek változatosan, egészségesen.

B. L.

December

Égbe kapaszkodik
a föld, földbe az ég,
megállni szótlánul
középen nem elég.
Bejárni a világ
száz szegletét kevés,
részlet részletre jő,
hullámszik az egész.

Megállni a világ
fölrémlő tetején:
mily mérhetetlen űr,
övé, tiéd, enyém.
Mélyben, magasban is
borongó félelem,
szeretni jó, de jaj,
hová lett életem?

Bámulni szótlánul
örvény ölébe le:
imádott értelem,
mit kezdek ott velem?
Rám hajlik rengeteg,
tűleveleivel,
kisdéd kisdédre jő,
egymáshoz térdepel.

Hang hang után fakad,
fohász emelkedik,
csillagmorzsolta űr,
ki ne hűlj reggelig!
Az évnek hidegebb,
sötétebb vége ez,
tengermély éjszakák
csöndjében fény evez.

Nyugalmam itt lelem,
irratlan, éji csönd,
a semmi árterén
a képzelet kiönt.
Mindenét a világ
így osztja meg velem,
határtalan vagyok,
hazám a végtelen.

LÁSZLÓ NOÉMI

nocsek@gmail.com

• FARKAS ILONA JANKA, 12. OSZTÁLYOS

Az iskolák újranyitását kéri Molnár Zsolt ombudsmanhelyettes

Állásfoglalást kért Molnár Zsolt ombudsmanhelyettes Sorin Ion oktatási minisztériumi államtitkártól az Egészségügyi Világszervezetnek (WHO) az iskolák megnyitására vonatkozó ajánlásával kapcsolatban. A szaktárcának november végén küldött átiratban Molnár Zsolt hangsúlyozza: olyan országok, amelyekben több mint 20 ezer új koronavírusos megbetegedést jegyeztek naponta, bár a korlátozó intézkedéseket nem tudták elkerülni, az iskolákat nyitva tartották, természetesen szigorú higiéniai és távolságtartási szabályok és maszkviselési kötelezettség mellett. Az ombudsmanhelyettes idézi a Szülői Egyesületek Országos Szövetsége által végzett közvélemény-kutatás eredményét, amely szerint a szülők csaknem fele úgy véli, hogy az iskolák bezárása nem szolgálja az oktatási rendszer javát. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy nem szabad szem elől téveszteni azokat az egyenlőtlenségeket, amelyek a hátrányos helyzetű tanulók oktatáshoz való hozzáférése kapcsán merülnek fel. Molnár Zsolt az Agerpres beszámolója szerint a World Vision Románia egyik felmérésére is hivatkozik, amely szerint a korlátozó intézkedések bevezetésének elején a vidéken élő gyerekek 40 százaléka nem részesült online oktatásban, ugyanakkor háromból egy vidéki településen gyenge a térerő vagy egyáltalán nincs, ami közvetlenül érinti a tanulmányaikat folytatni akaró diákokat. „Ugyanakkor az iskolák bezárásáról szóló döntés nem tért ki egy olyan intézkedéstervre, amely alkalmazható lenne azokban a térségekben, ahol az online oktatás nem működik” – nyomatékosítja. Molnár Zsolt hangsúlyozta, az ebben az időszakban készült nemzetközi tanulmányok nem igazolják, hogy a járvány eleje óta sok fertőzési góc alakult volna ki iskolákban, sőt: a WHO október 21-i jelentése értelmében kimutatták, hogy a koronavírussal diagnosztizált gyerekek többsége otthon fertőződött meg. Mindezek figyelembevételével a nép ügyvédje hivatalból eljárást indított az ügyben, és álláspontot vár a minisztériumtól a WHO-nak az iskolák újbóli megnyitására vonatkozó

ajánlásával kapcsolatban, tette hozzá Molnár Zsolt. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) európai irodáját vezető Hans Kluge a múlt héten úgy vélekedett, nem hatékony az iskolák bezárása. A tisztségviselő szerint az általános iskoláknak nyitva kellene maradniuk, mert a gyerekek és tizenévesek nem növelik a vírus terjedésének sebességét.

Iohannis: sokat veszítenek a diákok az online oktatással

A tanulók és a szülők „sokat veszítenek” azzal, hogy jelenleg nem lehet az iskolákban tartani a tanórákat, ismerte el Klaus Iohannis államfő. Ugyanakkor hozzátette: Romániában a „nagyon magas” fertőzöttségi ráta miatt nem lehet biztonságos körülményeket teremteni és biztosítani a gyerekeknek. Az államfő arra a kérdésre, hogy egyetért-e a nép ügyvédjével abban, hogy az iskolák bezárása és az online zajló oktatás „két elvesztett évet jelent ennek a generációnak”, kijelentette: „Nem, nem értek egyet ezzel a kijelentéssel, az azonban biztos, hogy a tanulók és szüleik sokat veszítenek azzal, hogy a tanórák nem az iskolában zajlanak. Végig kell olvasni az Egészségügyi Világszervezet ajánlásait. Az ajánlás természetszerűleg az, hogy a tanulók menjenek iskolába, ha biztosítani lehet számukra a biztonsági körülményeket. Tekintve azonban, hogy Romániában nagyon magas a fertőzöttségi arány, ezeket a körülményeket nem lehet megteremteni és biztosítani, emiatt, a gyerekek és családjaik védelmében, sajnos szükséges az online rendszerben zajló tanítás”. Hozzátette, minél szigorúbban betartja a lakosság a koronavírus terjedését fékezni hivatott intézkedéseket, a gyerekek annál hamarabb visszatérhetnek az iskolapadba. „Elég egyszerű ez az egyenlet, egyszerű megérteni. Tudom, hogy nem mindig könnyű betartani, de – és ezt garantálom – megéri” – szögezte le Iohannis.

Orban szerint marad az online oktatás

Ludovic Orban miniszterelnök szerint az oktatás mindaddig az online térben marad, amíg jelentős és tartós csökkenésnek nem indul a napi esetszám. Orban egyúttal arról is beszélt, hogy

„folyamatosan csökken” azoknak a diákoknak a száma, akik nem férnek hozzá az online oktatáshoz, és a kormány továbbra is keresi a lehetőségeket azon tanulók számára, akiknek nincs internet-hozzáférésük. „A tanítás felfüggesztésének időszaka nem lesz nagyon hosszú. Érkezik az oltás, reméljük, hogy csökken a második hullám intenzitása. Amikor a járványhelyzet lehetővé teszi a jelenléti oktatás újraindítását biztonságos körülmények között, meghozzuk a döntést” – fogalmazott a miniszterelnök a Románia Tv műsorában. Monica Anisie oktatási miniszter a téma kapcsán úgy nyilatkozott: nem amiatt zárták be az iskolákat, mert fertőzési gócpontot jelentettek volna, hanem amiatt, mert a gyerekek „jó terjesztők”, és gondolni kell a szülőkre, valamint az egészségügyben dolgozóakra is.

Jár a gyermekfelügyeleti szabadság a szülőnek

Kihirdette Klaus Iohannis államfő azt a törvényt, amelynek értelmében szabadnapot vehetnek ki a szülők arra az időszakra, amikor gyerekeik online oktatásban részesülnek a koronavírus-járvány miatt. A jogszabály szerint abban az esetben jogosultak szabadnapra a szülők, ha 12 évesnél kisebb iskolás gyereket (fogytékálal élő gyerek esetében 26 év a korhatár) nevelnek, és a másik szülő nem igényelt fizetett szabadnapot ugyanezen törvény alapján. Egy másik kitétel szerint abban az esetben jár a szabadnap a szülőnek, ha tevékenységének jellegéből adódóan nincs lehetősége a távmunkára. A jogszabály kiterjeszti a kedvezményezettek körét a krónikus betegségben szenvedő gyerekek szüleire is, akik akkor is jogosultak a szabadnapokra, ha gyermekük iskolájában nincs felfüggesztve az oktatás.

Helyi szinten döntenének az iskolák megnyitásáról Hargita megyében

Dönthessenek a megyei, illetve helyi hatóságok az iskolák és óvodák megnyitásáról – kéri a Hargita Megyei Tanács a megyei vészhelyzeti bizottságtól és az illetékes minisztériumtól. Borboly Csaba tanácselnök rámutatott,

sok Hargita megyei gyermek nem fér hozzá az online oktatáshoz, és így hátrányba kerülhetnek a kedvezőbb helyzetben lévő társaikkal szemben. Kijelentette: azt szeretnék elérni, hogy a zöld zónába sorolt településeken az oktatás térjen vissza az iskolák falai közé. „Ezt az igényt a megyei vészhelyzeti bizottsághoz és az illetékes minisztériumhoz is benyújtottuk. A megyei bizottságtól kértük, hogy változtassák meg az online oktatást elrendelő határozatukat az iskolák és a napközis, óvodák esetében. Ha ez nem történik meg, készek vagyunk a közigazgatási bírósághoz fordulni” – hangsúlyozta Borboly. Rácz Árpád megyei tanácsos, a Hidegségi Általános Iskola igazgatója elmondta, hatékonyabb és a gyermekek szempontjából hasznosabb a fizikai jelenléttel járó oktatás. „A gyerekek nem készülnek rá szellemileg, testileg-lelkileg az órákra. Otthon más ingerek érik őket, mint az iskolában, kevesen rendelkeznek saját szobával, nem tudnak elvonulni, és csak a tanulással foglalkozni” – mutatott rá az intézményvezető, aki szerint sem a pedagógusok, de a diákok és szülők sem rendelkeznek megfelelő technikai tudással az online oktatáshoz. Ráadásul a kormány által biztosított táblagépek sem használhatók mindenhol, mivel nincs térerő. „Ugyanazok kerülnek hátrányba ismét, akiket a táblagépekkel támogatni kívánt a kormány. Nekik nem tudjuk kiosztani a felszereléseket, mert nem tudják használni” – mondta az igazgató.

Nő az internetes zaklatás az online oktatási térben

Nagy hatással van az online oktatás a gyerekek pszichéjére, egyre több pszichológus számol be arról, hogy a szülők zaklatott lelkiállapotú gyerekeik miatt keresik fel őket. Gabriela Maalouf pszichológus az online oktatás hatásairól, a cyberbullyingről (elektronikus zaklatás), annak veszélyeiről szólva a Digi 24 hírportálnak elmondta: az online térben egyre több időt töltő gyerekek gyakran szenvednek különböző érzelmi zavarok, kilengések miatt, amelyek nagyon veszélyesek lehetnek. A szülők tehetnek ezek ellen, figyelniük kell a jelekre, mondta. Az érzelmi zavarokat fizikai

tényezők, illetve a képernyő előtt töltött túl sok idő is okozhatja, ami növeli az elszigetelődés mértékét. Emiatt egyre több ki nem fejezett érzés, érzelem halmozódhat fel, a gyerekek telítődhetnek. A cyberbullying is veszélyt jelenthet, ami sok gyerek, fiatal életét keseríti meg. Az internetes zaklatás csúfolódásokból, gúnyolódásból és fenyegetésekből áll, amelyek elektronikus üzenetek formájában vagy a közösségi oldalakon jutnak el az áldozatokhoz. A jelenség évek óta ismert, ám most még fontosabb figyelni rá. A cyberbullying az online térben bárhol megtörténhet, nem csak az órakon – írta a Digi 24. Ezt súlyosítja, hogy aki a képernyő mögött ül, nem látja, mi történik azzal, akit zaklat. Ha a való életben zajlana mindez, lehet, hogy a reakciót látva leállna, de az elektronikus úton zaklató nem látja tette következményeit. Pedig ezek súlyosak lehetnek: agresszióhoz, akár öngyilkossághoz vezethetnek. A szakértő szerint fontos, hogy a szülők figyeljenek elszigetelt, barátaik nélkül maradt gyerekeikre. A kamaszoknak ugyanis nehéz szüleiknek mesélni érzelmeikről, és ha se velük, se barátaikkal nem tudják megbeszélni a problémáikat, az szorongáshoz, depresszióhoz, érzelmi és viselkedésszerű zavarokhoz vezet. A cyberbullying az iskolai zaklatás más formáival ellentétben nyomokat, bizonyítékokat hagy a digitális térben, amelyek intő jelek lehetnek a szülők számára.

Veszélyességi pótlékot kérnek a pedagógusok

Sugárzás miatti veszélyességi pótlékot kér az online oktatás miatt a közoktatásban dolgozók több mint 56 százalékat tömörítő Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége (FSLI). Az érdekvédelmi szervezet a kormányhoz intézett nyílt levelében azt is kéri, hogy emeljék a pedagógusok bérét a 2022-re előirányzott szintre. „Arra kérjük önöket, vegyék figyelembe, hogy (...) az oktatási tevékenység országszerte kizárólag az online térben zajlik, ami azt feltételezi, hogy a pedagógusok tartósan ki vannak téve az elektronikus eszközök által kibocsátott sugárzásnak” – áll a FSLI nyílt levelében. A szakszervezet rámutat, hogy a tanárok saját

költségvetésükre vásárolták meg az eszközöket, amelyeket szükségesek a hivatásuk gyakorlásához. Az érdekvédelmi szervezet képviselői szerint módosítani kell a 2018/34-es számú kormányhatározatot, és bele kell foglalni az elektronikus eszközöket használó pedagógusokat megillető pótlékot. Kéri továbbá, hogy a kormány a 2021-es állami költségvetésből utaljon ki pénzt az oktatási minisztériumnak laptopok és táblagépek vásárlására a pedagógusok és a diákok számára. Azt is elvárják, hogy emeljék az egységes bérezési törvény által előírt 2022-es szintre a tanügyben dolgozók bérét.

Újabb százezer táblagépet osztottak szét

Újabb százezer táblagépet osztottak szét az iskolások számára – jelentette be Monica Anisie tanügyminiszter. Elmondta, e téren „sokat javult a helyzet” az iskolakezdés óta, megérkezett újabb 82 000, a minisztérium által beszerzett táblagép, később pedig elkezdik szétosztani a második szállítmányt is, ami 108 000 eszközt jelent. Anisie arról is beszámolt, hogy a tanfelügyelőségek ellenőrzéseket tartanak az online oktatásról, és több helyen szankcionálták azokat a tanárokat, akik nem hajlandók digitálisan órát tartani.

Pályázat külhoni óvodák, óvodai csoportok számára

Jön a kocsi, most érkezünk címmel hirdetett pályázatot a külhoni magyar óvodák és óvodai csoportok részére a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program, írta honlapján a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ). A pályázat célja bemutatni a hagyományörzés kiemelt szerepét az óvodai nevelésben, megmutatni a magyar népi kultúra kimeríthetetlen tárházát, ezen belül a népdal, néptánc, népmese, népszokások, népi játékok sokszínűségét, kiemelt szerepét az anyanyelv megtartásában, a magyar identitás megerősítésében a pedagógiai munka során. A pályázat jelentkezési határideje a járványhelyzetre való tekintettel 2021. január 31.

P. M.